

Fagbladet **FOA**

10

GODE RÅD
om børn med
særlige behov
SIDE 24

tema:
**KAMP FOR
EFTERLØNNEN**
Holder du efter de 60?
SIDE 32-37

EN NY START
Rikke får endelig et fleksjob
SIDE 28

**PÅ SKOVTUR
I HAVEN**
Børnene er ude hver dag
SIDE 14

Kaj Mathiesens arm og livsmod er smadret.
Men kommunens læge siger nej til pension.

KVÆSTET OG KNUST

Kommuner hyrer læger til at tage håbet
om fleksjob og førtidspension fra de syge **SIDE 8**

Det beskidte arbejde

Fagbladet FOA kan i dette nummer fortælle, hvordan økonomisk trængte kommuner hyrer lægekonsulenter til at udføre et beskidt stykke arbejde. Det går ud på at give afslag til syge og nedslidte FOA-medlemmer, der søger om førtidspension. Disse læger er købt af kommunen. De har aldrig mødt de mennesker, de helbreds vurderer. Og de overruler gerne både praktiserende læger og specialister. Portør Kaj Mathiesen på 57 år har – med lægekonsulentens mellemkomst – fået afslag på førtidspension. Efter seks år i møllen skal han nu igen i arbejdsprøvning. At søge om førtidspension er oftest lig med ventetid, afslag og følelsen af at stå med hatten i hånden. Derfor virker det grotesk, når førtidspensionen i den aktuelle debat bringes i spil som et alternativ til efterlønnen.

I et velfærdssamfund burde mennesker, der har slidt og slæbt, siden de var helt unge, kunne regne med, at de ikke skulle trækkes igennem sølet som afslutning på deres arbejdsliv. Men den tryghed vil mange politikere ikke unde de kortuddannede. Deri ligger det virkelig beskidte arbejde. ★

Gitte Hejberg

Gitte Hejberg
ansv. chefredaktør
gith@foa.dk
Tlf.: 46 97 24 58

Yderst på vippen

Kaj Mathiesen er et levende bevis på, at førtidspension kan være næsten umulig at opnå.

Side 8

I dette nummer møder du foruden **Kaj** seks andre FOA-medlemmer, der befinder sig i udkanten af arbejdsmarkedet: **Hanne, Jytte** og **Grethe Lis**, som er lykkelige for, at efterlønnen findes, **Carsten**, der inderligt håber, at ordningen overlever, **Helle**, der er røget på kontanthjælp, og **Rikke**, der efter års kamp endelig er blevet berettiget til et fleksjob.

Finn Olsen
redaktionschef
fino@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 97

Rie Schmidt
redaktionssekretær
ries@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 28

Britta Lundqvist
journalist
brlu@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 20

UDE HELE ÅRET

Hos naturdagplejer
Karina Rahn er der
mad over bålet
– også om vinteren.
Side 14

Tæt
på
kon-
tant-
hjælp

Se konsekvenserne.

Side 38

Ord er for flygtige

Børn med særlige
behov har brug for
at blive guidet med
billeder, siger special-
pædagogisk vejleder
Helle Overballe
Mogensen. Side 20

I hvert nummer

Dennis K	12
Fagligt talt	18
Det virker	27
FOA hjælper	28
Spørg løs	30
Dine Penge	38
Mad med Klinken	45
Quizen	50

tema
efterløn

Helbredet presser hver tredje

Ny undersøgelse viser, at
hver tredje FOA-efterløner
stopper med at arbejde,
fordi deres helbred er for
dårligt

Side 32-37

Merete Nielsen
journalist
men@foa.dk
Tlf.: 46 97 25 25

Maj Dahl-Rasmussen
journalist
mdar@foa.dk
Tlf.: 46 97 25 65

Finn Danielsen
journalist
fida@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 33

Stine Enslev Mørkeberg
journalistpraktikant
stem@foa.dk
Tlf.: 46 97 24 19

Joe Anderson
grafiker
joe001@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 22

Maja Honoré
grafiker
maja001@foa.dk
Tlf.: 46 97 22 57

UDGIVER

FOA
FAGOGARBEJDE

Stauings Plads 1-3
1790 København V
Tlf: 46 97 26 26
Fax: 46 97 22 90
www.foa.dk
foa@foa.dk

nyt

31,5

procent er regeringens mål for konkurrenceudsættelsen af offentlige opgaver i 2015. Det skal blandt andet ske inden for ældreplejen.

Mit bud vil være, at omkring 40 procent vil ende på andre offentlige ydelser, hvis ikke de er på efterlønsordningen.

PER H. JENSEN, PH.D. VED INSTITUT FOR ØKONOMI, POLITIK OG FORVALTNING, AALBORG UNIVERSITET, I INFORMATION

OK-2011 langt fra målet

Forhandlingerne med kommuner og regioner om nye overenskomster er gået ind i sin tredje måned. De er indtil videre gået trægt, og kort før redaktionens slutning meldte Danske Regioner ud, at man ønsker at afskaffe seniordagene, som blev indført i 2008. Det vil FOA ikke gå med til.

Følg forhandlingerne på foa.dk

Til kamp for efterlønnen

FOA-medlemmer i hele landet gik på gaden den 19. januar som led i en fælles kampagne med 3F og NNF for at bevare efterlønsordningen.

Dagen efter var efterlønnen emnet for en fælles høring, hvor de deltagende eksperter argumenterede ud fra deres forskning for, at efterlønnen bør bevares.

Budskabet fra høringen var, at afskaffelse af efterlønnen vil medføre mere ulighed i samfundet.

Læs mere

Se temaet om efterløn side 32 og på foa.dk

Medlemmer fra FOA1 delte foldere ud på Rådhuspladsen i København og fik en **snak om efterløn** med de forbigående.

Foto: Klaus Holsting

Kan du finde arbejde?

Finanskrisen, besparelser og trængte kommuner. Vi har spurgt fire studerende på Århus Social- og sundhedsskole, hvordan de ser på deres jobmuligheder efter uddannelsen.

Sacha Laursen, 17, kommende pædagogisk assistent, Risskov

Skal kæmpe for det

"Man hører meget om, at der skal spares på børn- og unge området, det kan godt bekymre mig. Man skal virkelig ville det for at få uddannelsen og få arbejde bagefter."

Anna Sergeeva, 26, kommende sosu-hjælper, Sabro

Skal nok finde arbejde

"Det var nemt før krisen, nu er det nok svært, men måske er det nemt igen, når jeg bliver færdig. Jeg skal nok finde arbejde, ellers læser jeg videre."

Hien Tran, 39, kommende sosu-assistent, Højbjerg

Brug for os

"Jeg er ikke bange for krisen og har aldrig fået afslag på en ansøgning. De har været glade for mig på mine arbejdspladser, og jeg får ros fra borgerne. Der vil altid være brug for sundhedspersonale med en faglig baggrund."

Henrik Bærholm Schnell, 18, kommende sosu-hjælper, Adslev

Vil videreuddannes

"Efter hjælperuddannelsen vil jeg videreuddanne mig. Det giver flere jobmuligheder. Det kan blive en udfordring at få job bagefter, fordi kommunerne skal spare, men det bekymrer mig ikke."

Region skal spare en halv milliard

Region Midtjylland skal **lukke afdelinger** på sygehusene, flytte specialer og flere patienter skal behandles ambulantly.

Af Britta Lundqvist ★ Foto: Niels Åge Skovbo

Social- og sundhedsassistent Bente Pedersen har netop modtaget fortjenstmedaljen efter 40 år på Silkeborg Sygehus. Ugen efter hun blev indstillet til medaljen, fik hun **fyresedlen**, fordi fødeafdelingen skal nedlægges. Her giver hun gode råd til nybagte forældre.

Region Midtjylland skal spare 500 millioner kroner, og de penge skal findes ved en kombination af effektiviseringer, flytning eller lukning af afdelinger og sengepladser, og ved at behandle flere patienter ambulantly. Nedskæringerne kan koste 1.000-1.500 job.

Sygehuset i Silkeborg er hårdt ramt. Både fødeafdelingen og intensivafdelingen lukkes, og der nedlægges medicinske sengepladser, så man inklusive tidligere besparelser i alt mister 40 medicinske pladser.

“Det er skræmmende, at vores medlemmer, som allerede har deltaget konstruktivt i at effektivisere, får takken, at nu lukker vi jer,” siger afdelingsformand **Ulla Gram**, FOA Silkeborg-Skanderborg.

Der er omkring 90 social- og sundhedsassistenter og 35-40 serviceassistenter på Silkeborg Sygehus, og endnu er der ikke tal på, hvor mange stillinger, der nedlægges.

“Men det er rigtig mange stillinger, der kommer i spil. Hidtil har sygehusledelsen været venligt stemt

over for FOAs faggrupper, men i sparetider ved vi jo, hvad der kan ske. Og vi vil kæmpe for, at vores faggrupper fortsat bevarer deres plads på sygehuset,” fastslår Ulla Gram.

Vi vil kæmpe for, at vores faggrupper fortsat bevarer deres plads på sygehuset.

ULLA GRAM, FORMAND
FOA SILKEBORG-SKANDERBORG

En fyreseddel efter 40 år Social- og sundhedsassistent **Bente Pedersen** var glad, da hun fik at vide, hendes leder havde indstillet hende til fortjenstmedaljen, som man kan få tildelt efter 40 år hos samme arbejdsgiver.

Men glæden blev afløst af skuffelse, da fyresedlen kom ugen efter. Af de mange år på sygehuset har de 35 været på fødeafdelingen, og den har længe været i farezonen.

“Jeg har været sådan en, de kunne ringe til, hvis der var brug for ekstravagter. Børnene har været mit store nummer, og det har været en fornøjelse at gå på arbejde. Det er det ikke mere. Det er trykkende og belastende,” synes Bente Pedersen. ★

brlu@foa.dk

Århus får flere opgaver

Skejby og Århus Sygehus skal overtage et stort antal patienter fra andre hospitaler i regionen, men der følger kun en fjerdedel af gennemsnitsudgifterne med til behandlingen. For eksempel får Århus Sygehus 13 mio. kr. til opgaver, der koster 54 mio. kr. at løse.

Over 100 høringsvar

Besparelsesforslagene har været i høring, og der er kommet mere end 100 høringsvar, blandt andet fra de otte FOA-afdelinger i regionen. 23. februar træffer regionsrådet den endelige beslutning om besparelserne. Læs høringsvarerne på www.omstilling.rm.dk

Forældre siger ja til kvalitetsmad

I næsten halvdelen af landets daginstitutioner har forældrene stemt ja til **madordningen**. En ny FOA-undersøgelse slår fast, at kvaliteten betyder mere end prisen.

Af Merete Nielsen ★ Foto: Klaus Holsting

Først var den obligatorisk, så blev den frivillig, og nu har forældrene stemt om den. Den omstridte madordning i daginstitutionerne har delt vandene. 43 procent af landets daginstitutioner er tilmeldt en madordning, viser en undersøgelse, som FOA har fået lavet.

I nogle kommuner er madordningen fravalgt for alle børnehavebørn, og i andre er tilslutningen tæt på 100 procent. I de to største kommuner, København og Århus, har henholdsvis 85 og 64 procent af daginstitutionerne stemt ja.

Hjemmelavet mad hitter

De institutioner, der havde en frokostordning i 2010, har stort set alle valgt at fortsætte. Især de institutioner, hvor maden bliver kokkereret i eget køkken, har fået et ja fra forældrene.

Hvis der omvendt er tale om mad udefra, og hvis personalets indstilling er negativ, for eksempel fordi de frygter et merarbejde, der går ud over andre pædagogiske aktiviteter, så vælger flertallet madordningen fra. Prisen har til gengæld ikke været afgørende.

Personalets holdning er afgørende

I Brøndby har 25 ud af 26 daginstitutioner valgt at forsætte med madordningen, som startede i 2010.

Børnene smører selv maden, når menuen står på kold mad i børnehuset Blæksprutten i Brøndby Kommune. Dagens lune ret er gulerodspostej. To gange om ugen får de varm mad.

Kommunen har fået ombygget køkkener, så maden bliver tilberedt i den enkelte daginstitution. Ifølge leder af Børnehuset Blæksprutten **Marianne Baldur** giver det den nødvendige fleksibilitet.

”Vi var lidt nervøse for, om madordningen ville forhindre os i at tage på ture, men vi giver bare vores køkkendame besked dagen før, og så smører hun madpakker.”

Marianne Baldur har efter et år kun rosende ord til madordningen.

”Børnene har fået mod til at spise mere varieret – lige fra broccoli til sild – og det er forældrene meget glade for. Personalet var blevet meget skuffede, hvis forældrene havde stemt nej.”★

men@foa.dk

60

procent af alle vuggestuebørn vil få mad i institutionen i 2011. Men kun 37 procent af alle børnehavebørn.

Flest sagde nej

I 52 procent af daginstitutionerne har forældrene stemt madordningen ned, og det er der mange forklaringer på. Et gennemgående svar er, at flere ville stemme ja, hvis rammerne og kvaliteten af maden var i orden.

Læs mere

Tallene stammer fra en undersøgelse, som Bureau 2000 har udarbejdet for FOA. Rapporten kan findes på www.foa.dk/prisenpaaspasing

Mine led var ømme og stive

Nu kan Inge Clausen igen gå sin daglige tur med hunden helt uden problemer.

Når man kommer op i årene, kan det mærkes i leddene. Det er helt naturligt. Men i mit tilfælde begyndte det efterhånden at begrænse min hverdag, og bare det at gå en tur med hunden var pludseligt ikke så let længere.

Min veninde hjalp mig

En dejlig forårsdag, hvor min veninde og jeg var på en gåtur med vores hunde, var den helt gal. Min veninde havde heldigvis et godt råd: Hun fortalte mig om Movizin, som hendes mand brugte til hans ledproblemer.

Han havde nemlig også døjet med ømme og stive led og var blevet godt hjulpet ved at tage et dagligt tilskud af produktet Movizin, der indeholder en speciel kombination af ingefær og boghvede udviklet af forskere på Odense Universitet helt tilbage i 1986.

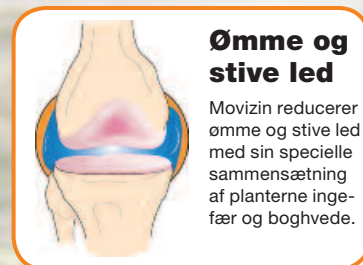
Leddene fik det godt

Da jeg kom hjem ringede jeg omgående til Wellvita og talte med deres dygtige helsevejleder. 2 dage efter havde jeg fået den første æske Movizin i min postkasse.

Jeg oplevede gradvist en god effekt, og efter 3 måneder var mine led blevet meget bedre. I dag er mine led ikke længere stive og ømme takket være Movizin og min veninde.

Det er ikke kun mig, der er glad for at mine led har det meget bedre. Også min veninde og min hund syntes det er dejligt, at jeg igen kan deltage på vores hyggelige gåture i skoven.

Kunne du også tænke dig at vide mere om Movizin, så kig ind på www.wellvita.dk eller ring til vores helsevejledere på tlf. 82 30 30 40.

...Styrke til leddene

Prøv Movizin i 45 dage for kun kr. 75,-
Bestil nu! 82 30 30 40 eller www.wellvita.dk

Prøv Movizin i 45 dage til halv pris **kun kr. 75,-*** Herefter sørger vores automatiske leveringsservice for, at du hver anden måned får tilsendt friske for-syninger af Movizin, som dækker det daglige behov i 2 måneder, til en pris af kun kr. 149,-*. Du kan holde pause eller stoppe abonnementet præcis når du ønsker det.

Movizin kan bestilles på telefon **82 30 30 40** (hverdag mellem kl. 8.00 og 16.00) eller på **www.wellvita.dk**. Varen sendes sammen med et girokort, så du først betaler, når du har modtaget varen. Produktet sendes som maxibrev og bliver derfor leveret direkte til din postkasse/brevsprække. *Der tillægges kr. 39,50 i porto pr. forsendelse.

 wellvita – sundhed direkte til dig

Kommuner trykner de syge

Økonomisk trængte kommuner får lægekonsulenter til at udføre **det beskidte arbejde** med at afvise FOA-medlemmer, der søger om fleksjob eller førtidspension.

Af Britta Lundqvist ★ foto Søren Skarby

Socialrådgiverne i FOA-afdelingerne ser en tendens til, at jobcentrene i stigende grad baserer deres afslag på vurderinger fra kommunernes

lægekonsulenter, som bedømmer personens helbredstilstand ud fra tidligere lægelige udtalelser.

Lægekonsulenten har stor indflydelse på afgørelsen af sagen, men udtaler sig uden nogen sinde at møde ansøgeren til fleksjob eller førtidspension.

“Vi ser det samme mønster hver

gang. Kommunerne bruger lægekonsulenterne til det beskidte arbejde.

Deres ord er lov, og de bliver brugt til at give alvorligt syge mennesker afslag,” siger **Anders Bo Callesen**, socialrådgiver i FOA Svendborg og før det sagsbehandler gennem flere år i henholdsvis Faaborg-Midtfyn og Svendborg Kommune.

“Det er fuldstændig urimeligt, at lægekonsulenternes vurderinger får den vægt. Og urimeligt at de udtaler sig uden at møde den person, de udtaler sig om, fastslår **Mona Striib**, næstformand i FOA. ★

brlu@foa.dk

Kajs rutsjetur

Kaj Mathiesen er på kontanthjælp, for han har **fået afslag på førtidspension**. Lægekonsulent Vibeke Manniche vurderer, at der ikke er noget, der forhindrer arbejdsprøvning eller praktik.

Af Britta Lundqvist ★ foto: Søren Skarby

Knallerten bragede ind i en bil, og **Kaj Mathiesens** venstre arm og skulder blev alvorligt kvæstet. I det følgende år gennemgik han otte operationer, hvor han blandt andet fik transplanteret knogler fra underarmen. Efter at have været sygemeldt et års tid, genoptog han sit arbejde som portør på Sygehus Fyn Ærøskøbing, hvor han havde arbejdet i 27 år. Det gik ved hjælp af smertestillende medicin. Efter at have klaret arbejdet i halvandet år, fik han en psykisk nedtur og blev indlagt med depression. Siden er det gået ind og ud ad psykiatriske afdelinger, både åbne og lukkede. Men i forhold til arbejdsmarkedet er det kun gået en vej: Ud.

Håbet om fleksjob brast

Da Kaj Mathiesen var langtids-sygemeldt, skulle han i arbejdsprøvning, og det kom han på Caroline Amalie Plejecenter i Svendborg. Her hjalp han til med at gå ture med de ældre og køre dem, der sad i kørestol. Han indstillede kanaler på beboernes fjernsyn og "sådan noget personalet ikke har tid til," som han siger.

Han var meget glad for at være der, og det gav ham følelsen af stadig at have tilknytning til arbejdslivet, og derfor håbede han at kunne få et fleksjob.

Det håb brast, da afslaget kom, og det hjalp ikke at anke. Beskæftigelsesankenævnet stadfæstede kommunens afgørelse.

Kaj Mathiesen havde **håbet på førtidspension**, for det ville give afklaring. Hans egen læge og psykiater har anbefalet førtidspension, men lægekonsulent Vibeke Manniche mener ikke, der er noget lægeligt til hinder for arbejdsprøvning.

I foråret stod Kaj med et afslag på fleksjob, kommunen havde stoppet hans sygedagpenge, og han kom på kontanthjælp. Han er ved at blive separeret fra sin kone, og i den situation er der ikke gensidig forsørgerpligt. Ellers kunne han have stået uden en krone.

Også afslag på førtidspension

Så kan jeg vel få førtidspension? Håbede Kaj. Det ville om ikke andet give ro og afklaring for ham.

Men heller ikke i Kajs tilfælde kom lægekonsulent Vibeke Manniche til samme konklusion som hans egne læger og psykiatere, der anbefaler førtidspension. Hun mener derimod, at der er "intet lægeligt, som forhindrer arbejdsprøvning eller praktik."

57-årige Kaj Mathiasen føler sig fanget i en labyrint. Det var i 2004, han kørte galt, og det er i november 2010, Vibeke Manniches lægeerklæring giver ham et nyt spark ud i det uvise. Seks år uden afklaring og hvad nu? Han skal endnu en tur gennem møllen med arbejdsprøvning og uvished.

"Det er helt ad H..... til," sukker han modløs. ★

brlu@foa.dk

Nogle lægekonsulenter har en ret rigid opfattelse af for eksempel sygdommen fibromyalgi og tror, det foregår mellem ørerne på kvinder over 50.

SUSANNE BRINK ANDERSEN, SOCIALRÅDGIVER, LFS

procent færre har fået tilkendt førtidspension i 3. kvartal 2010 i forhold til i 3. kvartal 2009.

Kilde: Ankestyrelsen www.ast.dk

Betingelserne strammet

Praksis er ændret fra august 2009, så færre borgere nu opfylder betingelserne for fleksjob. Ændringerne skete, efter Beskæftigelsesankenævnet havde gennemgået kommunens praksis og anbefalet stramninger. Stort set alle borgere, der har fået afslag, har klaget.

Kilde: Jobcenter Svendborg

[Bag om ordet]

Beskæftigelsesankenævnet behandler klager over afgørelser, der er truffet af kommunerne eller jobcentrene om borgernes rettigheder og pligter efter den sociale lovgivning og arbejdsmarkedslovgivningen.

Vi ser et mønster

Socialrådgiver Anders Bo Callesen oplever et stigende antal sager, hvor kommunen **bruger lægekonsulentens udtalelser** til at give afslag.

Af Britta Lundqvist * foto: Søren Skarby

Igen et afslag. Socialrådgiver **Anders Bo Callesen**, FOA Svendborg, ryster på hovedet. Han har netop modtaget lægekonsulent Vibeke Manniches udtalelse om en køkkenmedhjælper, der søger førtidspension. Vibeke Manniche lægger vægt på, at kvinden er stærkt overvægtig, og skriver: "Der ses ikke helhjertet forsøgt vægttab." Desuden lider kvinden af svær slidgigt i begge knæ og af depression. Lægekonsulenten konkluderer, at "tilstanden ikke er stationær, og et vægttab vil forventeligt forbedre helbredstilstanden ganske betydeligt."

Den vurdering er fundamentalt modsat de lægeerklæringer, medlemmets egen læge og psykiater er kommet med. Psykiateren har behandlet kvindens kroniske depression. Overvægten er

forsøgt behandlet gennem 10 år blandt andet hos en diætist, men overvægten er arveligt betinget og ikke betinget af livsførelse, vurderer kvindens egen læge.

"Vibeke Manniche aner simpelthen ikke, hvad hun taler om," er Anders Bo Callesens kontante konstatering. Han har fulgt mange FOA-medlemmer i samme fortvivlede situation, når de får afslag.

"Loven er ikke ændret, men fortolkningen er blevet strammere, fordi kommunerne skal spare. Siden 1. januar har jeg kendskab til 20 ansøgninger om fleksjob, hvor alle har fået afslag, og kun én blev omstødt af Beskæftigelsesankenævnet," siger Anders Bo Callesen. ★

brlu@foa.dk

Kommunerne bruger lægekonsulenterne til det beskidte arbejde. Deres ord er lov, og de bliver brugt til at give alvorligt syge mennesker afslag.

ANDERS BO CALLESEN, SOCIALRÅDGIVER, FOA SVENDBORG

Når lægens ord er lov

Fagbladet FOA har spurgt FOA-afdelingerne om lægekonsulenternes udtalelser og kommunernes brug af dem til at give medlemmerne afslag. To tredjedele af de afdelinger, der har svaret, bekræfter, at der er et problem, hvor "lægekonsulentens ord er lov". En tredjedel svarer nej til, at de oplever problemer.

Solveig Larsen,
faglig konsulent
i FOA Sydsjælland:

"Vi oplever klart generelt, at lægekonsulenternes ord vejer rigtig tungt i sagerne. Også at de tår sig som om, det er dem, der har retten til at vurdere, om folk kan arbejde eller ej. Vore medlemmer får ofte at vide, at de er arbejdsduelige, og at de kan raskmeldes. Så jo - det er et problem, at de tillægges så meget magt på jobcentrene."

Anette Neist,
faglig konsulent
i FOA Silkeborg-
Skanderborg:

"Jeg har ofte haft sagsbehandlere fra Arbejdsskadestyrelsens fastholdelsescenter med ved rundbordssamtaler. Her har jeg hørt, at de undrer sig over kommunens lægekonsulents beskrivelse af den pågældendes funktionsevne, når de i Arbejdsskadestyrelsen også har en lægekonsulent, der bedømmer samme sag med en méngrad med kompensation. Så der er andre end os, der synes, de drager mærkelige konklusioner."

Susanne Brink Andersen,
socialrådgiver i LFS:

"Der er ingen tvivl om, at der er strammet med tildeling af fleksjob og førtidspension. Og det er også mit indtryk, at lægekonsulenterne bruges mere obligatorisk end for få år siden, og at sagsbehandlere har fået mindre kompetence, så de i 99,9 procent af sagerne følger lægekonsulentens indstilling. I LFS dækker vi flere kommuner, og der er mærkbar forskel på København og omegnskommunerne, hvor København bruger lægekonsulenterne slavisk."

Vi er gidsler

Vibeke Manniche er ansat som kommunallæge i Frederikssund Kommune og driver derudover et privat konsultantfirma, Lægesevice.dk i Vedbæk. Blandt hendes kunder er Svendborg Kommune.

Hvordan kan du vurdere en patient/borger uden at undersøge vedkommende?

“Ud fra lovens intention er det klart, hvad vi skal. Vi skal

yde en lægelig vejledning til kommunen, ikke andet.”

Hvilken vægt har du som lægekonsulent i sagen?

“Det er sagsbehandlerne, der har beføjelserne. Men det, vi oplever, er, at lægekonsulenterne er gidsler. Jeg vil gerne understrege, at vi som lægekonsulenter ikke ønsker den magt, vi bliver tillagt. Det er vi heller ikke uddannet til. Sags-

behandlerne dækker sig ind.

Hvordan gør de det?

“Hvis de ikke tør konfrontere borgeren med de sociale problemer, bliver det lægekonsulentens helbredsbedømmelse, der fylder. Og vi fylder kun meget, hvis jobcentret og sagsbehandleren lader os fylde. Men det er ikke mig, der har kompetence til at træffe beslutninger, og jeg ønsker heller ikke at få det.” ★

Kan ikke genkende billedet

Claus Malta Nielsen, der er formand for Foreningen af Kommunalt Ansatte Læger, FAKL, understreger, at det er sagsbehandlerne, der bevilger førtidspension og fleksjob.

Hvordan har du det med, at lægekonsulenter har så stor magt?

“Jeg repræsenterer læger ansat af kommunerne, men lægekonsulenter kan også være praktiserende læger. Det er både kommunallæger og lægekonsulenter, der laver lægeskøn. Men vi sidder aldrig med ved bordet i afgørelser.”

Hvad er dit indtryk af vægtningen af lægeudtalelser?

“Det er sagsbehandlerne, der bevilger. Og det er ikke en verden, jeg kan genkende, at afgørelser kun træffes på baggrund af lægeudtalelser.” ★

Lægekonsulenterne bestemmer ikke

Centerleder Laila Hansen, Socialafdelingen i Svendborg Kommune, erkender, at der er sket et fald i antallet af bevilgede fleksjob og førtidspensioner.

Hvorfor er der et så stort fald?

“Vi havde nok for mange i 2008 og 2009, der fik førtidspension uden arbejdsprøvnin-

ger, og efter en undersøgelse af vores praksis, lægger vi mere vægt på at få aktuelle lægelige oplysninger og nye arbejdsprøvnninger.”

Hvordan bruger I lægekonsulenternes udtalelser?

“Det er ikke lægekonsulenterne, der bestemmer, vil jeg gerne understrege. Det er

pensionsudvalget. Her kigger man på helheden, og selvom man har en dårlig arm, har man måske intellektuelle evner, der kan bruges. Men lægekonsulenterne kommer med de lægefaglige vurderinger af, om det er sandsynligt at komme tilbage på arbejdsmarkedet. ★

Hvad mener du?

Er det rimeligt, at lægekonsulenter får lov til at spille så stor en rolle ved tildeling af førtidspension?

Gå ind på foa.dk/fagbladet og deltag i afstemningen

Det kommer an på hvor du bor

Der er stor forskel på, hvordan kommunerne bedømmer ansøgninger om førtidspension på grund af en psykisk lidelse. Chancen er størst, hvis man bor i København eller Århus.

Kilde: Ankestyrelsen

Færre får førtidspension

Antal tildelte førtidspensioner i Svendborg: 2008: **258**
2009: **237**
2010: **86** (til og med 3. kvartal).

Berygtet psykolog får anmærkning

Psykolog Jens Zielinski fra Næstved er berygtet for de erklæringer, jobcentret bruger til afgørelse af sager om fleksjob og førtidspension. Erklæringerne har været så misvisende, at der er klaget over ham til Psykolognævnet, som har udtalt alvorlig kritik af Zielinski.

Derfor slås vi for efterlønnen

Statsministeren er vendt på en tallerken i forhold til den danske velfærd. Væk er Anders Fogh Rasmussens midtsøgende politik med de små trin mod forandringer af den danske velfærdsmodel. Og frem i lyset er kommet en langt mere offensiv og ideologisk begrundet politik for nedbrydning af velfærden.

Lige nu er det efterlønsordningen, der er udsat for et rent tæppebombardement. FOA er gået sammen med 3F og NNF om en kampagne for at bevare efterlønnen. Men hvorfor har vi med fuld styrke kastet os ind i den kamp?

Det er ikke alle danskere, statsministeren vil have til at arbejde mere. Det er FOAs, 3Fs og NNFs medlemmer, som han er på jagt efter.

har knoklet flest år på arbejdsmarkedet. Og ikke alene er det dem, der har knoklet længst, som nu skal fratages det frie valg om, hvornår de vil forlade arbejdsmarkedet. Det er også dem, der lever kortest, som nu skal tvinges til at bruge en endnu større del af deres liv på arbejdsmarkedet.

FOA dokumenterede i et sundhedspolitisk udspil i efteråret, at en 30-årig mand med lang uddannelse og guldske i munden har udsigt til at leve 5,6 gode år længere end en jævnaldrende mand med kort uddannelse og lav løn. For kvinder er forskellen 5,0 gode år. Og det er vel at mærke de år, hvor vi ikke rammes af sygdom og funktionsnedsættelser.

Opgøret om efterlønnen handler både om selv at vælge, hvornår vi tjekker ud af arbejdsmarkedet og om at råde bod på lidt af den ulighed, som uddannelseslængde skaber på arbejdsmarkedet. Og derfor skal vi gøre, hvad vi kan for at bevare efterlønnen. ★

Dennis Kristensen

Kort sagt Regeringens angreb på efterlønsordningen vil ramme FOAs medlemmer hårdt. FOA er på tredjepladsen, når det gælder andel af medlemmer, der går på efterløn.

 Læs mere
side 32-37

I mine øjne er det en hån mod de kortuddannede og kvinderne, når statsministeren taler om, at vi alle skal arbejde mere.

LO-medlemmerne udgør langt hovedparten af de nuværende efterlønsmodtagere, og 3F, FOA og NNF er storleverandører til efterlønsordningen. Det er ikke alle danskere, statsministeren vil have til at arbejde mere. Det er FOAs, 3Fs og NNFs medlemmer, som han er på jagt efter. Det er dem, der

FOA.dk Vi fortjener et skulderklap 30. december

Alle os, der arbejder med pleje og omsorg af svækkede, syge, handicappede og gamle mennesker trænger til et skulderklap. Hver dag lykkes det os – trods nedskæringer, trods øget tidspres, trods et volumensygt bureaukrati, trods et monstrøst kontrolsystem – at sikre vores svage borgere en værdig hverdag.

Jeg synes, det er fantastisk. At plejespersonalet så undertiden arbejder under særdeles vanskelige vilkår og glemmer sig selv og egne behov, glemmer at passe på sit helbred – det er den pris, politikerne accepterer, at vi skal betale, foruden lav løn og for dårlig pension.

Gerda Larsen

FOA.dk Omvendt lønforhandling 4. januar

Det undrer mig, at fagforeningerne kan stå bag et forslag, som det Socialdemokraterne har fremsat om, at vi skal arbejde 12 minutter længere hver dag.

De fleste inden for sosu-området er deltidsansatte. Man aflønnes i forhold til en fuldtids månedsløn, som gradueres efter ansættelsesbrøk. Hvis forslaget bliver vedtaget, vil det blot betyde, at fuldtidstimetallet bliver ændret fra 37 til 38 timer.

Hvis jeg således er ansat på 37

Vi er blevet egoister, som godt vil være med ved kaffebordet, når der deles ud, men regningen skal andre betale.

JOHN GULDMANDSEN

Hvad mener du?

Her bringer vi uddrag af debatten på foa.dk. Skriv til foa.dk/fagbladsdebat

timer, skal jeg jo så ansøge om en ny ansættelsesbrøk. Det kan i de fleste tilfælde ikke imødekommes (for slet ikke at tale om deltidsansatte), og så er jeg med et slag ikke længere fuld-tids ansat, men deltidsansat.

Dermed sættes min månedsløn efter en brøk, der hedder 37/38. Det vil altså sige, at jeg hermed går ned i løn!

Det kan da vel ikke være meningen, at vores egen fagfor-ening skal arbejde for, at vi går ned i løn?

Allan Fredgaard, sosu-assistent

Sendt til redaktionen Hvem skal lave frivilligt arbejde?

7. januar

Inden for mit arbejdsområde er det – venstrepolitisk – besluttet, at frivillige skal stå for aktiviteter og værksteder. Men hvor finder vi frivillige, når de skal arbejde, til de er 70 år? I mit arbejdsliv har jeg set, at

folk i aldersgruppen 55-65 år er meget brugte og kun magter deres arbejde. De kan ikke passe børnebørn eller være aktive i Røde Kors.

Karen Green

FOA.dk Forstår ikke FOA

12. januar

Vi skal arbejde os ud af krisen for at redde velfærden, lyder det fra formanden i en nytårsudtalelse. Her tænkes nok på oppositionens forslag om øget arbejdstid. Formanden har i anden sammenhæng sagt, at den øgede arbejdstid kun skal klares af de medlemmer, som er raske og stærke nok til at klare ekstra-arbejdet. De skal så have den gulerod, at de bliver belønnet ekstra godt, siger han.

Når man ønsker et regerings-skifte for velfærdens skyld, så nytter det vel ikke at modarbejde oppositionens planer om arbejdsforøgelse for alle?

Jeg forstår ikke rigtig holdningen hos FOA på dette område. Frem for individuelle lønstigninger til de raskeste af medlemmerne, må det vel være i orden, at vi alle løfter i flok.

Lilli

FOA.dk Ud med nasserne

5. januar

Den solidaritet og det sammenhold, som skabte de mange resultater, som vi har i dag, er desværre ved at smuldre væk. Vi er blevet egoister, som godt vil være med ved kaffebordet, når der deles ud, men regningen skal andre betale. Det faglige sammenhold, vi har, skal bevares. Mister vi styrken over for arbejdsgiverne, bliver det på deres præmisser, at aftalerne skal udfærdiges. Alle de 'papkasseforeninger', der skyder op, skal vi gøre op med. Dem, der vil være med til at skaffe goderne, skal også have lov til at nyde godt af dem, så må alle de andre stille sig op i køen og se, om de selv kan forhandle sig frem til noget.

John Gudmandsen

Efterlønnen på vippen

Regeringen vil afskaffe efterlønsordningen. Hver tredje FOA-efterlønner er stoppet med at arbejde, fordi deres helbred er for dårligt. Læs temaet i dette nummer og skriv gerne, hvis du har en mening om det.

Skriv din mening på www.foa.dk/fagbladsdebat

72

procent synes ikke, at det er i orden at visse fag ikke anses for integrationsfremmende. Det viser en afstemning på foa.dk/fagblad.

Vær med i debatten

På disse sider bringer vi uddrag af debatten, som foregår på FOAs hjemmeside. Skriv dit debatindlæg på www.foa.dk/fagbladsdebat eller send det til redaktionen@foa.dk. Debatindlæg vil blive bragt i uddrag her i bladet. De uforkortede indlæg vil kunne findes på foa.dk.

På skovtur i haven

1 Kunst i det fri. Også når det småregner, kan børnene sidde udenfor at tegne. Tegnekul laves af små pinde pakket ind i sølvpapir. De bliver lagt direkte i gløderne, eller også bruger Karina en kagedåse med savsmuld, som fordeler varmen.

Karina Rahn har som den første dagplejer i landet fået Friluftsrådets grønne flag – det synlige bevis på, at hun er **naturdagplejer**.

Parcelhushaven i Bording er indrettet med balancebomme, hængekøje, tipi og en overdækket bålplads. Her varmes suppe og bages pandekager. Børnene hjælper til med at lave tegnekul og lerperler, som bliver brændt i gløderne.

.....
Af Merete Nielsen ★ foto: Søren Holm

Kort

Grønne spirer

Stadigt flere dagplejere tænder på udeliv med børnene, og Friluftsrådet oplever stor interesse for grønne spirer-ordningen, www.gronnespirer.dk

2 **Varme.** Bålstedet består af to afstandsringer af beton. I alt har Karina brugt cirka 500 kroner på bålpladsen inklusiv indhegning. Hun tænder kun op, når der er en anden voksen til stede. "Når det ikke er alt for koldt, smører jeg madpakker, og så spiser vi herude. Det synes børnene er skønt."

3 **Hmmmm.** Amerikanske pandekager med agavesirup. Opskriften kan findes på www.skoleniskoven.dk. Søg på skovmad.

4 Smykker af ler. Børnene former perler af ler, og Karina trækker en ståltråd igennem for at lave huller. Perlerne bliver brændt i en kagedåse med sand, og efter en time i gløderne er de klar. Kan gnides med olivenolie eller skovsværte for at få en blank overflade. En brændeovn kan også bruges.

4

5 Rævesøvn. Karina Rahn har bygget en tipi, som børnene elsker at lege i. Om sommeren får den indimellem insektnet på, og så er der plads til to børn, der sover middagslur. Det har Christian ikke glemt.

6 Tunnel. To stykker pileflethegn er sat sammen med vinkelbeslag og danner en slags tunnel, som børnene kører igennem på deres scootere og bruger til gemmeleg.

5

7

7 Hvil og hvin. Hængekøjen kan bære 350 kilo, så der er plads til både Karina og børnene, når de ligger på tværs. "Det er så dejligt at ligge at synge og snakke med børnene. Og så er det jo rigtig godt for deres motorik med en ordentlig gyngetur."

6

Tips til udeliv

Karina Rahn henter inspiration på:

- www.naturkatapulten.dk, som hører under Danmarks Naturfredningsforening. Her kan du få tilsendt ugens naturoplevelse på mail.
- www.skoleniskoven.dk – her er blandt andet opskrifter på mad lavet i det fri.
- Bogen **Udepædagogik** er lige udkomet på Bogforlaget Frydenlund.
- Karina har købt udstyr til bålstedet hos www.avformshop.dk, som er leverandør til blandt andet daginstitutioner.

Naturdagpleje i vækst

For at få Friluftsrådets grønne flag skal dagplejere leve op til en række kriterier: De skal blandt andet være udenfor hver dag, tage ud i naturen hver uge og give børnene oplevelser med årstidernes skiften og madens vej fra jord til bord.

 Læs mere

på www.gronnespirer.dk

Prisfald og mindre tid til omsorg

Forældrebetalingen i både vuggestuer og børnehaver er faldet en smule siden sidste år, viser en ny undersøgelse. Men samtidig er **tiden til omsorg** blevet mindre.

Af Nana Toft ★ arkivfoto: Mikkel Østergaard

Mange kommuner sparer på daginstitutionerne, og det betyder, at forældrebetalingen også falder, fordi kommunerne højst må opkræve 25 procent af driftsomkostningerne som forældrebetaling.

Men prisen for en billigere institutionsplads kan også være mindre omsorg. Det er især et problem i de billigere daginstitutioner, viser en ny undersøgelse, som Bureau 2000 har udarbejdet for FOA.

Billig – og ringere

Landets institutioner bliver i

analysen inddelt i henholdsvis 'billige' og 'ikke-billige' institutioner. Her viser det sig, at 30 procent af personalet i de billige institutioner dagligt oplever, at de ikke giver børnene tilstrækkeligt med omsorg.

I de ikke-billige institutioner er det 23 procent af personalet, der føler, at det kniber med omsorgen.

Det mærkes på omsorgen

I FOA er man bekymret over nedskæringerne på daginstitutionsområdet. For det overordnede billede er, at de

faldende takster dækker over faldende normering.

“Man fyrer folk eller undlader at genbesætte. Og færre hænder giver mindre tid til det enkelte barn,” lyder det fra sektorformand Jakob Sølvhøj, der frygter for de næste tre år:

“Signalet fra Kommunernes Landsforening er, at der vil ske yderligere besparelser på budgetterne. Det vil betyde, at det pædagogiske personale i endnu højere grad ikke føler, de yder den omsorg, de bør yde.” ★

nana@udsagn.dk

Prisen på pasning

Rapporten 'Prisen på pasning' er gennemført af Bureau 2000 for FOA. Undersøgelsen bygger på en rundspørge til samtlige 98 kommuner.

 Læs rapporten på www.foa.dk

De billigste

I undersøgelsen regnes de 'billige' institutioner for dem, hvor taksten befinder sig i den billigste fjerdedel af en gennemsnitlig institutionstakst. 'Ikke-billige' institutioner er alle de andre institutioner.

Bevar efterlønnen

I de senest opgjorte ledighedstal fra november sidste år var næsten 2.000 medlemmer af Pædagogisk Sektor registreret som arbejdsløse. Det var en stigning på næsten 30 procent på et år, og i samme periode er antallet af ekstraordinært ansatte på de pædagogiske arbejdspladser næsten blevet fordoblet. Med de store besparelser, der er besluttet i kommunerne i efteråret, vil antallet af arbejdsløse og ekstraordinært ansatte efter alt at dømmе vokse betydeligt den kommende tid.

Situationen er den samme på store dele af det kommunale arbejdsmarked, og i den private sektor er tusindvis af jobs blevet nedlagt, siden den økonomiske krise satte ind. På den baggrund fremstår regeringens forslag om at afskaffe efterlønnen helt grotesk. En fjernelse af efterlønnen skaber ikke nye arbejdspladser, og der er vel ingen, der for alvor tror, at der f. eks. havde

været jobs til alle de 1.900 dagplejere og de 1.600 pædagogmedhjælpere, der i dag er på efterløn.

En afskaffelse af efterlønnen vil føre til en kraftig vækst i arbejdsløsheden.

heden. Der er derfor heller ingen grund til at tro på regeringens påstand om, at det vil give en statslig besparelse på 16 milliarder kroner at fjerne efterlønnen.

Det er ikke ligefrem arbejdskraftmangel, der er problemet på det pædagogiske område. Det er mangel på jobs. Og skulle der være bekymringer for at mangle pædagogisk personale i fremtiden, så er løsningen ikke, at vi skal arbejde, til vi er 70 år. Det vil til gengæld være en rigtig god ide med en massiv uddannelsesindsats, bedre normeringer og arbejdsvilkår. ★

Kort sagt Regeringens plan om at afskaffe efterlønnen skaber ikke nye arbejdspladser. Resultatet vil i stedet blive øget arbejdsløshed.

Af Jakob Sølvhøj, sektorformand ★ foto: Jørgen True

Sms-tørke

Det har været småt med sms-nyheder fra FOA om OK-2011. Ved redaktionens slutning 24. januar havde KL endnu ikke ønsket at indgå nogen delforlig. Du kan også følge slagets gang på foa.dk.

20

procent af danskerne røg dagligt i 2010. I 2000 var andelen 30 procent.

Kilde: Sundhedsstyrelsen

Ledelse i en brydningstid

FOA holder landskonference for ledere den 12.-13. maj i Vejle. Temaet er **ledelse i en brydningstid og begrebet velfærdsledelse**. Deltagergebyret er 1.200 kroner og tilmeldingsfristen er 11. februar.

Læs mere på foa.dk

De rigeste lever længere

Den fjerdedel af de mænd, der har de laveste indkomster, har en middellevetid på 71,5 år. Fjerdedelen med de højeste indkomster lever 10 år længere.

Kilde: Statens Institut for Folkesundhed

Flere private daginstitutioner i byerne

Daginstitutionernes Landsforening, DLO, er vant til henvendelser fra forældre på landet, der ønsker at åbne en privat institution tæt på, hvor de bor. Men nu breder tendensen sig til byerne, melder DLO.

“Institutionerne bliver jo større og større, så jeg tror, forældrene finder større nærhed i de lidt mindre institutioner,” lyder det fra sekretariatschef **Morten Kyst** fra DLO.

Arkivfoto: Nicolas Egedorff

Pædagoger er der kun for en stund og forsvinder ud af børnenes liv. I dag sidder jeg ofte med de store 18-19-årige i min praksis, og de siger, at de har savnet deres forældre.

BØRNEPSYKOLOG MARGRETHE BRUN HANSEN TIL POLITIKEN

Unge mistrives

Flere unge føler sig stressede, er ensomme, har selvmordstanker, skærer i sig selv eller er utilfredse med deres krop. Det viser en ny undersøgelse blandt de 15-25-årige fra Center for Ungdomsforskning ved DPU, Aarhus Universitet.

Læs mere

Rapporten kan hentes på www.cefu.dk

Mange flere lukkedage

Ny sammentælling fra Kommunernes Landsforening viser, at mellem 10 og 15 kommuner planlægger at øge antallet af lukkedage i 2011. Kun seks kommuner har ingen lukkedage.

Flere småbørn får Ritalin

Brugen af Ritalin og lignende medicin mod ADHD til børn i alderen 0-4 år er fordoblet på fem år. Tal fra Lægemiddelstyrelsen viser, at der i 1999 var 11 børn, der fik medicin mod ADHD. I 2009 var tallet oppe på 81.

[Bag om ordet]

Ritalin er et varemærke blandt flere, der indeholder de centralstimulerende midler methylphenidat og methylphenidat-hydrochlorid.

Kvalitet i dagplejen

Dagplejepædagogens rolle er et af de temaer, der vil blive sat fokus på, når FOA holder landskonference for dagplejen den 2.-3. maj. Tilmeldingsfristen er 15. februar.

Læs mere

på foa.dk/kvalitet-i-dagplejen

De små siger

Gaia på 2½ år sidder og tager tøj på efter at have sovet til middag og har taget sine bukser på hovedet.

Peter: "Gaia, er du gået fuldstændig fra forstanden?"

Gaia: "Nej, jeg er jo lige her."

Indsendt af pædagog Peter Østergaard, Nørrebro, som har vundet et gavekort på 250 kroner til COOP Danmark. Du deltager i konkurrencen ved at sende dit sjoveste børne citat til redaktionen@foa.dk

Børnene betaler

I 2011 vil kommunerne tilsammen bruge 85 millioner kroner mindre på vuggestuerne og 423 millioner kroner mindre på børnehaverne.

Kilde: Danmarks Statistik

Børn på facaderne

Ikke mindre end 17.000 børn fra Randers er blevet fotograferet i løbet af januar i forbindelse med projekt Børn i Centrum. I perioden 3.-10. april bliver Randers så pakket ind i børnebilleder – på udstillinger, husfacader og andre steder i bybilledet.

Særlige børn kræver særlig kommunikation

Børn med særlige behov kan **hjælpes effektivt** med tydelig og visuel kommunikation.

Af *Jonna Toft*

Hvis almindelige ord ikke slår til, kan visuel kommunikation med tegninger og foto være vejen frem, når børn med særlige behov skal

hjælpes til at få en god og udviklende hverdag.

Børn med skjulte handicap som ADHD, Tourette, Asperger eller autisme fylder i hverdagen hos daginstitutioner og dagplejere.

Samtidig bliver der flere af dem. På ti år er antallet af danskere,

der er i medicinsk behandling for ADHD, tidoblet. Der er især mange 8-10-årige drenge iblandt.

Men børnene har sjældent fået en diagnose, når de starter i dagtilbuddene. Medarbejderne kan bare mærke, at 'der er noget med dem'.

De reagerer ikke som andre børn, og de hører ikke altid, hvad der bliver sagt.

"Tydelig og visuel kommunikation er forudsætningen for, at det lykkes at få barnet til at fungere godt i en daginstitution," siger **Helle Overballe Mogensen**, der

er specialpædagogisk vejleder på Møllevangskolen i Århus.

"Det talte ord er flygtigt," siger hun. En tegning er håndgribelig og konkret. Den forsvinder ikke." ★

tema

børn med særlige behov

Fire forhindringer

Børn med særlige behov har vanskeligheder inden for fire grundlæggende områder:

- kommunikation
- socialt samspil
- opmærksomhed
- forestillingsevne (at kunne forudsige en situation og tilpasse sin adfærd).

Kilde: Specialpædagogisk vejleder Helle Overballe Mogensen

A woman with short blonde hair, wearing a grey cardigan over a dark blue top, is pointing her right index finger towards a blue bulletin board. A young child with dark hair, wearing a pink and white long-sleeved shirt, is looking up at the board. The bulletin board is covered with various photos and small pictures pinned with colorful pushpins. In the background, there are shelves with colorful containers and other classroom materials.

Børnegården Rundhøj
i Århus har gennem
mange år arbejdet med
børn med særlige behov,
selv om kun en del af
børnene i institutionen
falder i denne kategori.
Og det gælder ikke de
børn, der ses på bille-
derne.

Vi skal guide børnene

Dagens aktiviteter er vist med
piktogrammer og foto på en tavle
i Børnegården Rundhøj i Århus.
Fast struktur og visuel kommunikation
hjælper børn med særlige behov – og de andre
børn – til at få tryghed og ro til udvikling.

Af Jonna Toft ★ foto: Søren Holm

 Læs videre på næste side ...

tema
børn med særlige
behov

**Vi skal
guide
børnene**

Der er foto på taburetterne i Børnegården Rundhøj i det sydlige Århus. Glade barneansigter kigger op fra hvert sæde.

“Børnene føler, de ejer deres stol,” siger **Karen Bille**, der indtil for nylig var leder af institutionen. “Fotoet viser, at de hører til her. De ved altid, hvor de skal sidde. Vi havde en autist på et tidspunkt, og for ham var stolen enormt vigtig.”

Børnegården Rundhøj er en selvejende institution med 30 vuggestuebørn og 52 børnehavebørn. I 35 år har institutionen haft hørehæmmede børn, lige nu tre. Børn med særlige behov nyder godt af erfaringerne i Rundhøj.

“Vi får flere børn med særlige behov end tidligere. Udadrettede, urolige børn. De har brug for en fast struktur, rolige voksne, klar og synlig kommunikation, og de skal guides,” siger Karen Bille.

Så vidt muligt skælder de voksne ikke ud.

I stedet viser de tilrette. Det bliver hurtigt en vane, fortæller pædagogmedhjælper **Tine Andersen**:

“De børn, der ‘er noget med’, går i baglås, hvis du skælder ud. Det virker meget bedre at vise, hvad de skal gøre i stedet for. Man får et nært forhold til dem, for de kræver, at man er meget sammen med dem.”

Tydelig og visuel kommunikation er en guldgrube af støtte til børn med særlige behov. Men langt fra alle daginstitutioner har opdaget det.

HELLE OVERBALLE MOGENSEN,
SPECIALPÆDAGOGISK VEJLEDER

Visuel plan for dagen

Hver morgen er der morgensamling på stuerne. Børnene sidder på deres stole eller et tæppe, og så synger man. På en tavle hænger billeder og pikto-grammer, som viser aktiviteterne i går, i dag og i morgen. I dag er en gruppe på byggelegepladsen, og i morgen er der tur til kirken. Der er også foto af de børn og voksne, som skal med.

“Ved morgensamlingen tager vi billederne ned fra tavlen og snakker om dem. Så kender børnene dagens forløb, og de kan genopfriske det ved at se på tavlen,” siger Karen Bille.

“De bliver mere trygge, når de forstår, hvad her foregår, og de også selv føler sig hørt og forstået. Vi

Hver ting i kassen har en sang tilknyttet. Ved morgensamlingen vælger børnene efter tur en ting, og så synges sangen. Vælger syv børn den samme ting – ja så synges sangen syv gange. Her viser Alexander, at **bjørnen sover**.

“Når vi har **børn med særlige behov**, sætter vi dem ofte i en mindre gruppe – både når vi spiser og ved aktiviteter. Det kan de bedre håndtere,” siger pædagogmedhjælper Tine Andersen.

bruger støttetegn til dem, der ikke har så meget sprog – altså enkle tegn for at spise, drikke med videre. Her er børn af syv-otte nationaliteter, og det er tydeligt, at de sprogsvage også har det godt med visuel kommunikation,” siger hun og fortsætter: “Vi må møde barnet og dets behov. Det er ikke sikkert, vi kan indfri dem, men så må vi skabe trygge rammer, og det sker blandt andet ved at arbejde med visuel kommunikation.”

Når bare det bliver forklaret

De andre børn kan godt blive bange, når et barn reagerer meget anderledes end andre, råber op og måske har tics.

“Vi forklarer de andre børn, at det er okay, at han siger de lyde. Det gør han, fordi han ikke kan forstå det, vi skal i gang med. Når børnene får en forklaring, er de gode til at rumme børn med særlige behov. Men du skal være i nærheden og skabe tryghed,” siger Karen Bille. ★

jonna@periskop.dk

Fire slags udviklingsforstyrrelser

ADHD

ADHD giver oftest problemer med at opfatte, fortolke, huske, planlægge og orientere sig. 2-6% af alle skolebørn, flest drenge, lider af hyperaktivitet og opmærksomhedsproblemer. Der er brug for en overskuelig hverdag med klare beskeder, faste regler og rutiner.

Kilde: www.adhd.dk

Asperger

En mild form for autisme. Barnet har svært ved socialt samspil, kan udvise en ufleksibel adfærd og har ofte dårlig motorik. De kan have en glimrende hukommelse og evne til at fordybe sig i få emner ad gangen. Ca. et ud af 300 børn er ramt.

Kilde: www.aspergerdk.org

Tourette

Tics, spjæt og pludselige lyde er kendetegnende. Mellem 4.000 og 6.000 børn og unge har Tourettes Syndrom, langt flest drenge. Det kan ledsages af ADHD eller Asperger. Bevægelser og lyde tager ofte til, når barnet er under pres.

Kilde: www.tourette.dk

Autisme

Ca. 30.000 danskere har en autismespektrum-forstyrrelse. 75% er hankøn. Autister har svært ved at sætte sig ind i andre menneskers tanker og følelser og har derfor svært ved at begå sig socialt. Barnet har brug for strukturerede rammer og tydelig og visuel kommunikation, særligt når der skal ske noget nyt.

Kilde: www.autisme.dk

Vis hvad du vil

Børn med særlige behov skal **guides gennem hverdagen**, for de forstår ikke omverdenen på samme måde som andre. Med tydelig og visuel kommunikation kan du nå langt.

Af **Jonna Toft**

Skældud virker ikke

Et barn kan kun bruge skældud til noget, hvis det forstår, hvad du ønsker, det skal gøre i stedet for. Det siger vi nemlig ikke altid. Desuden skal barnet kunne drage en erfaring og lære af den, og det kan børn med særlige behov ikke altid. Børn med ADHD har svag erfaringsdannelse og kan lave de samme brølerer igen og igen. I stedet skal børnene guides af en rolig voksen.

En del af læreplanen

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvilke relevante pædagogiske metoder, aktiviteter og eventuelle mål, der opstilles og iværksættes for børn med særlige behov.

Kilde: Dagtilbudsloven, § 8, stk. 4

13

milliarder. Så stor var udgiften til de 14% af de 6-16-årige, der modtog specialundervisning i 2008-2009. De 13 milliarder kroner udgør ca. 30% af de samlede udgifter til folkeskolen.

Kilde: Deloitte's analyse af specialundervisningen, 2010.

De kan virke uartige, stædige, egenrådige og uopdragne. Men børn med særlige behov har brug for voksne, der bevarer roen og guider i stedet for at irettesætte.

“Børnene opfatter ikke altid situationen og det, vi siger, på samme måde som andre børn. Det må vi voksne acceptere og arbejde ud fra,” siger **Helle Overballe Mogensen**. Hun er specialpædagogisk vejleder på Møllevangskolen i Århus og står bag bogen ‘Børn med særlige behov – en praksisguide i rummelighed’.

“Tydelig og visuel kommunikation er forudsætningen for, at det lykkes at få barnet til at fungere godt i en daginstitution. Der skal også arbejdes med de andre områder, men

ADHD-boom

I 2009 var 24.743 børn og voksne i medicinsk behandling for ADHD. Det er over ti gange flere end i 2000.

Kilde: Lægemedelstyrelsen

kommunikation er let at gå til og giver hurtigt resultater. Så start dér,” råder Helle Overballe Mogensen.

Brug tegninger

Vi kommunikerer ikke kun med ord, men også med fysisk indretning og billeder. Billeder af de aktiviteter, der foregår, hjælper barnet med at

finde ud af, hvad der skal ske.

“Det talte ord er flygtigt.

Det forsvinder med det samme, og det kan misforstås. Ofte når børnene ikke at opfatte, hvad der blev sagt,” forklarer Helle Overballe Mogensen. “En tegning er håndgribelig og konkret. For eksempel er en dækkeserviet med motiv af tallerken, kniv og gaffel et tydeligt tegn på, at vi skal spise.”

Vis dagens struktur

En fast rytme hjælper børn med særlige behov. Det hjælper dem at se på en visuel plan for dagen:

“Lav en tavle med foto eller tegninger, som viser, hvad der skal ske i dag og i morgen, og hvilke voksne og børn der deltager. Dagsplanen kan gennemgås, når der er samling,” råder Helle Overballe Mogensen.

10 gode råd

fra specialpædagogisk vejleder Helle Overballe Mogensen

1. Drop diagnosetanken
Lad være med at fokusere på, hvilken diagnose barnet eventuelt har. Tydelig og visuel kommunikation gavner alle børn og især børn med særlige behov.

2. Tal kort og klart
Tal i korte sætninger uden flere led. Sig, hvad du vil have. Ikke det, du ikke vil have. Hvis en dreng løber på gangen, så sig “Du skal gå her på gangen”. Ikke: “Du må ikke løbe her”.

3. Lav en visuel dagsplan
Lav en synlig plan for dagen: En tavle med laminerede billeder eller piktogrammer, der viser hvad skal der ske, hvilken voksen og hvilke børn, der skal med.

4. Min egen stol
Har barnet svært ved at sidde sammen med andre, så lim et foto af barnet på en stol: Her er din plads. Et kryds på gulvet hjælper ham til at vide, hvor hans stol skal stå, når der f.eks. er samling.

5. Forbered et skifte
Børn med særlige behov har det svært med at skifte arena. Forbered barnet i god tid. “Om fem minutter kommer jeg og henter dig. Så skal du ind”. Fem minutter senere: “Nu er du færdig med at lege. Nu skal du ind”.

“Det er skoleforberedende at arbejde med synlig struktur. Børnene får brug for det. I indskolingen ser jeg børn med særlige behov, som ikke har lært, at dagen har struktur, og de får det meget svært.”

Min tur – og din tur

Noget andet, der skal læres i børnehaven, er at kunne vente på sin tur. Hvis barnet følger

sine egne regler, kan det få svært ved at lege med andre.

“Andre børn lærer turtagning af sig selv, men det gør børn med særlige behov ikke altid. Her ligger en tidskrævende og vigtig pædagogisk opgave. Øv det i små sammenhænge og brug for eksempel en taledukke, som viser, hvis tur det er,” råder Helle Overballe Mogensen. “En del børn

i nulte klasse har problemer med turtagning. Det skal øves længe.” ★

jonna@periskop.dk

👉 Læs mere

- **Børn med særlige behov – en praksisguide i rummelighed** af Helle Overballe Mogensen, Dansk psykologisk Forlag, 2010
- **Børn og adfærd** af Helen Adolfsen og Maria Elmfeldt Öhrskog, Dansk Psykologisk Forlag, 2009
- **Børn med organiseringsvanskeligheder** af Martin L. Kutscher og Marcella Moran, Dansk Psykologisk Forlag, 2010

6. Brug billeder

Brug billeder, når du vil have et budskab igennem: Giv f.eks. barnet et billede af far, fem minutter før far kommer og henter ham.

7. Brug farvekoder

Farverne rød–gul–grøn lærer børn meget hurtigt betydningen af, og det kan du bruge: Er der et område, hvor børn ikke må færdes, så markér det med en tydelig rød streg på gulvet foran døren.

8. Belønning virker

Børn med særlige behov oplever ikke samme tilfredshed ved ros som andre børn. Ord er flygtige. Et klistermærke eller en anden belønning er synlig og blivende. Belønningen virker, fordi den konkretiserer den rigtige adfærd over for barnet.

9. Min tur – din tur

At lære at vente på sin tur er en vigtig skoleforberedende disciplin. Øv det på mange måder. Brug f.eks. en taledukke: Den, der har dukken, må sige noget.

10. Vis tiden

Vis barnet, hvor lang tid en aktivitet tager. Man kan få et ur, hvor en rød skive drejes ind bag en hvid, efterhånden som tiden går, lidt som et æggeur.

Spejling

[sæt ord på barnets indre tilstande]

Hvad betyder det?

Spejling går ud på, at den voksne fortæller barnet, hvad hun fornemmer eller forestiller sig, at barnet tænker eller føler i situationer, hvor barnet ikke selv giver udtryk for sine tanker eller følelser på en nogenlunde forståelig måde. Det er typisk situationer, der er konfliktfyldte.

Hvor kommer det fra?

Spejling bruges i forskellige betydninger, men kan føres tilbage til et psykoanalytisk tolkningsbegreb. I modsætning til Freud er der i den moderne form tale om bevidste processer, som den voksne forsøger at hjælpe barnet til at forstå og sætte ord på. Spejling tager desuden afsæt i begrebet mentalisering, som udgør en milepæl i moderne udviklingspsykologi og psykoterapi.

Læs mere

Bøger:
'Affektregulering, mentalisering og selvets udvikling' af blandt andre Peter Fonagy
'Sunde børns problemer' af Lars Rasborg. www.lrpsykolog.dk

Hvorfor? Børns adfærd er altid meningsfuld – også når meningen ikke altid er til at få øje på for den voksne.

Spejling går ud på at prøve at forstå de **følelser, tanker og fantasier**, som kan ligge bag børns 'problemadfærd'.

Hver gang, den voksne rammer rigtigt, føler barnet sig forstået og får mere tillid til, at den voksne kan hjælpe, når det indre er lidt uoverskueligt.

Barnet udvikler sig gennem spejling og vil efterhånden selv give nogenlunde direkte og forståelige udtryk for sine tanker og følelser, og dets adfærdssymptomer vil aftage eller forsvinde.

Sådan! »Du ser vred ud – måske fordi jeg sagde nej til dig lige før.«

En spejling er et udsagn, som samtidig tilbyder en **forståelse af barnets tilstand**.

Spejling er rensset for forventninger og gør det legalt for barnet at være tavs eller vende ryggen til.

Et spørgsmål derimod kræver et svar, hvilket kan være svært for et barn, der er 'belastet' i mere eller mindre grad.

Ofte vil barnet **mangle ord for sin indre tilstand**, eller tilstanden er så uklar, at det ikke kan beskrive den.

For at kunne se mening i et barns opførsel, må den voksne først slippe ønsket om, at barnet forandrer sig. ★

Hit med ordet

Er du stødt på et ord inden for pædagogikens verden, du gerne vil have undersøgt? Så mail til **redaktionen@foa.dk**.

Forsker i spejling

Peter Fonagy er sammen med blandt andre Daniel N. Stern et af de førende navne inden for aktuel forskning i den tidlige tilknytning og dens betydning for vores psykiske udvikling.

Ifølge fagfolk

Lars Rasborg,
cand. psych.,
specialist i klinisk
børnepsykologi

"Vi spejler helt naturligt spædbørn, men når barnet begynder at få et sprog, er vi tilbøjelige til at stille spørgsmål i stedet for. For et barn, der er træt, opkørt eller endnu mere belastet, er det langt mere hjælpsomt at blive spejlet."

Pernille Fich,
leder af
Nordtoftegaard
Udflytterbørnehave

"Når børn begynder at tale, forlanger vi nærmest, at de også kan forstå sig selv og sætte ord på, men så langt er de slet ikke i deres udvikling. Vi ser ofte, at et barn, der er gået i baglås, åbner sig for os, når vi bruger spejling."

det virker

Hver måned viser et FOA-medlem et **arbejdsredskab**, som fungerer godt. Fordi det sparer tid, giver et kvalitetsløft eller løser et problem

Katinkas favoritter

- Plus plusser (træner kreativitet, fantasi og finmotorik)
- Vildkatten – en form for memory (træner hukommelse og sociale kompetencer)
- Brio togbane (træner motorikken og kreativiteten)

Sådan leger I med Plus Plus-klodser

Legen med Plus Plus-klodser kan være voksenstyret eller fri leg. Børnene kan vælge det antal brikker, de har lyst til – i den farve de lyster. Herefter er det kun fantasien, der sætter grænser for, hvad der kan bygges: Alt fra en vej, en flyvemaskine til en bil, en robot og diverse dyr. Deltagere: 1- 100 (man kan lege med det alene eller i grupper). Aldersgrupper: Fra 3 år.

Plus Plus-klodserne er billige

Plus Plus-klodserne kommer i tre forskellige størrelser – mini, midi og stor og i otte forskellige farver. En stor fordel er prisen: Du kan få 3.600 mini Plus Plus-klodser til 699 kroner ex. moms (set på www.avformshop.dk).

Meritstuderende **Katinka Enselmann** fra børnehuset Planeten på Frederiksberg i København er begejstret for Plus Plus-klodserne. Børnenes fantasi går amok, og brikkerne bliver alt fra elefanter til flyvemaskiner.

Se, det er en flyvemaskine!

Hvorfor Plus Plus-klodserne?

Plus plusserne minder om puslespilsbrikker i plastik, men appellerer meget mere til børnenes fantasi. De kan bygge biler, toge, veje, flyvemaskiner. Det er kun fantasien, der sætter grænser. Vi kan sætte de mest flyvske børn ned og så leger de med dem i timevis. De er bedre end LEGO.

Hvorfor er de bedre end LEGO?

Med LEGO bygger du kun ovenpå, kan man sige. Plus Plus-klodserne er sværere. Der er flere vinkler og retninger, du kan bygge i. Du kan blive ved. Det gør, at børnene skal bruge deres fantasi lidt mere.

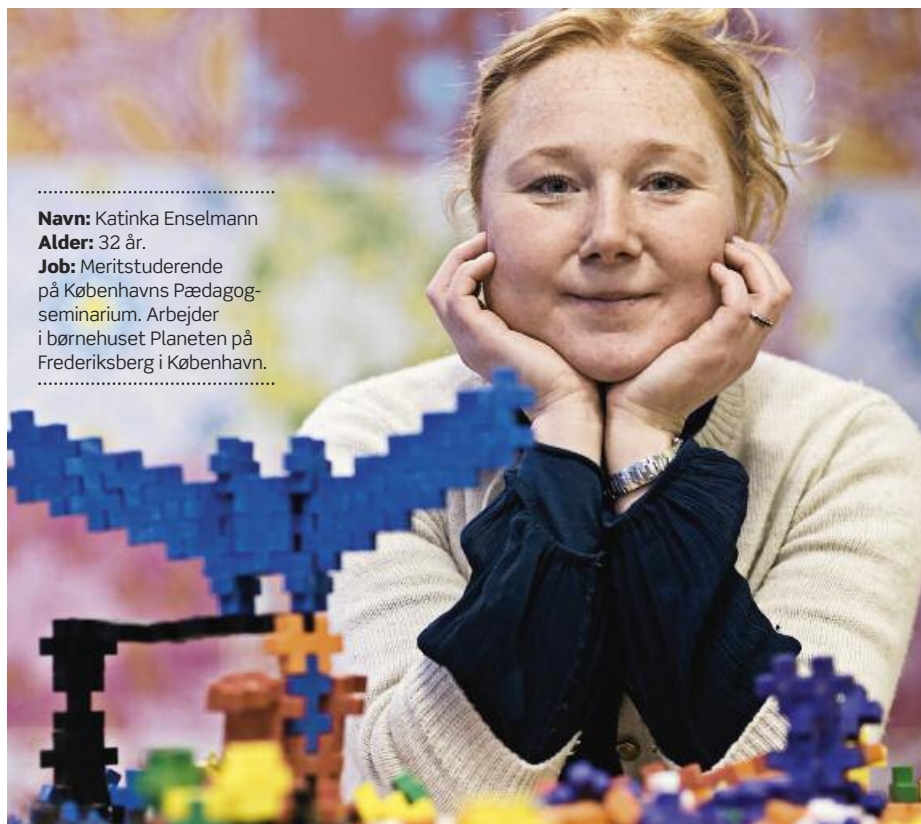
Hvor gammel skal man være?

Hos os er det mest de 5-6-årige, der leger med dem. Først sad de kun med Plus Plus-klodserne. Nu blander de dem med alt det andet legetøj og udvikler større og større universer. Men de 3-årige leger også med dem – dog mest som puslespilsbrikker.

Hvad gir' det dig som pædagog?

Rigtig meget legetøj udfordrer ikke børnenes fantasi. Men med Plus Plus-klodserne bruger de deres forestillingsevne: Fire-fem forskellige brikker sat sammen kan sagtens være et fly – selv om det ikke ligner et fly. Her skal de selv give legen indhold. Det kan jeg godt lide. ★

Navn: Katinka Enselmann
Alder: 32 år.
Job: Meritstuderende på Københavns Pædagogseminarium. Arbejder i børnehuset Planeten på Frederiksberg i København.

Nu kan jeg starte på et nyt kapitel

Rikkens fremtidige løn: Mindst 20.253 kroner*.

Ugentlig arbejdstid: 15-20 timer.

*svarende til mindstelønnen for en social- og sundhedshjælper ansat på 37 timer.

Mens Rikke Brodersen søger fleksjob holder hun sig i gang med kreative projekter. Hun laver smykker, vægmalerier og lamper af genbrugsmaterialer, men skal huske sig selv på også at **hvile sig**. "Mit hoved vil så meget, så jeg nogle gange glemmer, at kroppen ikke kan følge med," siger hun.

[Bag om ordet]

Fleksjob er en stilling, der tager hensyn til nedsat arbejdsevne gennem nedsat arbejdstid og/eller skånsomme arbejdsopgaver.

Læs mere om fleksjob på foa.dk/fleksjob

Drengen fra botilbuddet ville bare hjælpe **Rikke Husted Brodersen** med at bære de tunge varer indenfor den sommerdag i 2006. Men da han slap, fik hun overbalance, og den tunge kasse rev hende med et brag mod jorden.

Dagen efter episoden dulmede social- og sundhedshjælper Rikke Husted Brodersen de værste smerter i ryggen og benet med Pamol og tog af sted på arbejde. Men et år og en operation senere måtte hun kaste håndklædet i ringen og acceptere en fyreseddel. En alvorlig diskusprolaps gjorde det umuligt at klare alle de praktiske opgaver med at få beboerne i bad og ordne vasketøjet. Når hun kom hjem fra arbejde, var kroppen helt ødelagt. Alligevel virkede det værre at miste jobbet.

"Jeg mistede min identitet. Når jeg var ude til sammenkomster, spurgte folk, hvad jeg lavede til hverdag, men jeg havde ikke længere noget interessant svar."

Tabte 46 kilo

Rikke måtte lære at leve med sin skade, samtidig med at hun kæmpede for at leve op til kommunens krav om at prøve alle

muligheder for ny beskæftigelse. FOA hjalp hende med at få anerkendt rygskaden som arbejdsskade, og faglig sekretær Dorthe Larsen fra FOA Holstebro talte hendes sag til møderne med kommunen om, hvad der videre skulle ske.

"Jeg var sårbar og bange for at komme til at sige ja til ting, som jeg ikke ville. Det var godt at have en med, der stod på den

anden side af det følelsesmæssige, men forstod min situation og kendte mine rettigheder."

Rikke prøvede uddannelse og virksomhedspraktik, men begge dele var for hårde ved kroppen. Så besluttede hun sig for at gå efter fleksjob. FOA hjalp hende med at søge, men

kommunen var ikke nem at overbevise. Hendes overvægt kunne være skyld i, at hun ikke kunne klare et fuldtidsjob, lød begrundelsen.

Over det næste år tabte Rikke sig 46 kilo. Men kroppen kunne stadig ikke holde til en virksomhedspraktik.

Psykiatrien kalder

Efter fire års kamp kan hun nu ånde lettet op. 15. december sidste år blev hun endelig erklæret berettiget til fleksjob af kommunen.

Jeg mistede min identitet.

“Nu kan jeg starte på et nyt kapitel i mit liv,” siger en glad Rikke, der drømmer om at komme tilbage til socialpsykiatrien eller handicapområdet de 16-20 timer om ugen, hun kan arbejde. Når hun tænker tilbage på forløbet, er hun glad for, at hun ikke stod alene.

“Jeg glædede mig til at tage på arbejde hver dag,” siger sosu-hjælper Rikke Husted Brodersen om sit arbejde med udviklingshæmmede, inden skaden skete. Nu kan hun søge et fleksjob inden for samme arbejdsområde.

”Når jeg fik et brev fra kommunen, hjalp Dorthe mig med at forstå det, hun styrede alle møder, og hun kunne mødes med en dags varsel, når jeg havde brug for rådgivning. Hvis jeg havde stået med det hele selv, havde jeg måske givet op.” ★

stem@foa.dk

 [Læs mere](#)

Her kan du hente hjælp

FOA lover i to af sine serviceløfter, at du som medlem kan få hjælp, hvis:

- Du får en arbejdsskade eller mistanke om, at en sygdom eller et symptom skyldes dit arbejde. Du kan få rådgivning, og hvis der er tale om en arbejdsskade, kan FOA hjælpe dig gennem sagen.
- Du får svært ved at fastholde dit job på grund af nedsat arbejdsevne. FOA kan hjælpe med at gennemgå alle relevante dokumenter og give råd og vejledning om dine muligheder, for eksempel for revalidering eller fleksjob.

Fra skade til fleksjobordning

27. juni 2006

Rikke har et uheld på arbejde

Februar 2007

Bliver opereret i ryggen

Oktober 2007

Fyret fra job på botilbud

Marts 2008

Får anerkendt arbejdsskaden

April 2008- december 2009

Prøver uddannelse og virksomhedspraktik

December 2009

Får afslag på fleksjob

2010

Gennemfører vægttab

September 2010

Starter ny virksomhedspraktik

15. december 2010

Kommunen erklærer Rikke berettiget til fleksjob

spørg løs

Send et spørgsmål til os - og vi skaffer et svar fra en ekspert. Skriv til:

Fagbladet FOA
Stauings Plads 1-3,
1790 København V.
Mrk.: **spørg løs**

Du kan også maile til **brevkasse@foa.dk** eller gå på FOAs hjemmeside - **www.foa.dk/brevkasse**

Ønsker du at være anonym, så gør opmærksom på det. Brevkassereditøren skal dog vide, hvem du er.

Du kan bl.a. spørge om:

- arbejdsskader
- ansættelse
- barsel
- psykisk arbejdsmiljø
- mad/sundhed
- løn
- fleksjob
- kontanthjælp
- revalidering
- førtidspension
- seniorordninger
- a-kasse
- dagpenge
- efterløn
- arbejdsmarkedspensioner
- forsikringer
- overenskomster
- uddannelse
- trivsel
- ligebehandling
- ligeløn
- dataloggivning

Føler mig hængt ud efter sygeperiode

Jeg arbejder som pædagogmedhjælper i en børnehave. Jeg synes selv, jeg er en rimelig stabil medarbejder. Det, der generer mig, er, at **sygefraværet fremlægges med tal på personalemøde med navns nævnelse**. Jeg føler mig faktisk lidt hængt ud efter en sygeperiode. Pædagogerne har åbenbart ikke problemer med proceduren. Eller måske tør de ikke sige noget.

[Den nærtagende]

Svar

Jeg synes ikke, du er specielt nærtagende - og dog. Det, din leder gør, er at prøve at skabe åbenhed omkring fraværet, så alle ser, hvem der har fravær. Nok med den tanke at på den måde undgås mytedannelse om hinandens fravær. Fordelen ved det er, at **der kan skabes et åbent forum også for diskussion af sygefravær** - og om sygefravæ-

ret har noget med arbejdsmiljøet at gøre. Du kan, hvis du vil bidrage til åbenheden, fortælle, hvordan du har det med det - og spørge din leder på mødet om, hvad formålet med at arbejde med sygefravær på denne måde er. En af de ting, der åbenlyst er gået galt, er, at du - og måske også andre - ikke helt har forstået, hvad formålet med sygefraværsmøderne er. Dermed bliver det jo et usikkert forum at sidde i. Det er ud fra det, du har skrevet, heller ikke helt klart for mig, hvad formålet er.

Du må også se på dig selv. Er det dig, der har den holdning, at det er forkert at have sygefravær? Hvordan kan det være, du føler dig hængt ud? Er det flovt at have sygefravær? Er det et svaghedstegn? Det er et godt tegn, at du skriver til os, men det vigtigste er, at du får det afklaret med din leder - og helst på mødet, så alle hører det.

[Pia Ryom]

Hvorfor mister vi aftentillægget på FO-dage?

Vi er nogen aftenvagter, der gerne vil vide, hvorfor vi ikke får aftentillægget, når vi afholder FO-dage? De, der arbejder om dagen, mister jo ikke noget.

[Jytte Nielsen]

Svar

Jeg kan godt forstå, I undrer jer, men svaret finder I i arbejdstidsaftalens paragraffer, der vedrører honorering for arbejde på særlige tidspunkter. Der står, at man kun får tillægget for effektiv tjeneste, hvilket betyder, at man ikke får tillægget, når man ikke er på arbejde.

Vi er meget opmærksomme på, at ansatte i aften- og nattevagter mister deres aften- og nattillæg, når der sker nedskrivning i forbindelse med søgnehelligdage (FO-dage). Derfor har vi her ved overenskomstforhandlingerne rejst krav om, at aften- og nattevagter ikke skal miste deres tillæg i forbindelse med FO-dage.

Du kan i øvrigt følge overenskomstforhandlingerne på foa.dk.

Jeg håber med denne besvarelse at have afklaret dit spørgsmål, ellers må jeg henvise dig til din lokale afdeling, som vil hjælpe dig.

[Eike Huish]

Psykisk arbejdsmiljø
Pia Kähler Ryom,
arbejdspsykolog, Arbejdsmedi-
cinsk Klinik i Aalborg

Overenskomst
Eike Huish,
konsulent i FOA

A-kasse
Elisabeth Bruun Olesen,
sekretariatschef
i FOAs A-kasse

Arbejdsskader
Helle Thunø,
konsulent i FOA

Kan jeg arbejde og få efterløn?

Jeg overvejer stærkt at gå på efterløn om cirka seks måneder. Jeg er da 60½ år. Min arbejdsplads skærer ned med 50 procent, og jeg er en af dem, der blev fyret, så derfor.

Kan jeg **samtidig med efterløn og pension fra PenSam have lidt timelønnet arbejde?**

Jeg har hørt, at de første cirka 30.000 kr., man tjener, bliver modregnet lempeligt, og hvad er så det? Hvor meget bliver herefter modregnet?

[Else Olsen]

Svar

Efterlønnen er fleksibel. Det betyder, at man gerne må arbejde alt det, man

vil, mens man er på efterløn. Men **arbejdstimerne fradrages principielt i efterlønnen** på samme måde som arbejdstimer fradrages i dagpengene, nemlig time for time.

Der findes dog nogle regler om lempeligere fradrag, som du er inde på. Reglerne gælder for det, man kalder kontrollabelt arbejde. Det er f.eks. arbejde, hvor man får fast løn, og arbejdstiden er fastsat i en kollektiv overenskomst eller kontrakt.

Et medlem, der får en timeløn inkl. alle tillæg, der ligger under omregnings-satsen, som er 205,52 i 2011, kan få et lempeligere fradrag for de første 33.632 kr., medlemmet tjener. Indtægtsgrænsen er pr. år, og beløbet

nedsættes med 1/4 for hvert hele kvartal, man ikke er på efterløn. I beløbet på 33.632 indgår alle lønindtægter, også løn fra uger, hvor man slet ikke får udbetalt efterløn på grund af f.eks. mindeudbetalingsreglen – det vil sige uger, hvor man har arbejdet mere end 29,6 time.

Hvis din timeløn er mindre end 205,52, men højere end højeste dagpengesats, sker fradraget ved at omregne indtægten til timer ved brug af omregnings-satsen. Den højeste dagpengesats er 103,51 pr. time i 2011. Hvis din timeløn er mindre end den højeste dagpengesats pr. time, sættes timelønnen til dette beløb.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Efterlønnen er fleksibel. Det betyder, at man gerne må arbejde alt det, man vil, mens man er på efterløn.

.....
ELISABETH BRUUN OLESEN

Kan jeg få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste?

Jeg fik en rygskade i 2008, da min kollega og jeg skulle hjælpe en akut dårlig beboer i seng fra toilet. Det er jeg meget frustreret over, da jeg mener, at ulykken kunne have været undgået.

Der var mange møbler og for lidt plads i hjemmet, og sengen kunne ikke hæves og sænkes. Jeg havde talt med min leder om, at vi burde have en loftslift, men det var ikke muligt på grund af møblernes placering. I stedet benyttede vi en mobil lift, hvilket blot gav nogle andre problemer i forhold til forflytningen. Jeg måtte arbejde i meget akavede stillinger, hvilket min ryg til sidst ikke kunne klare.

Jeg har fået erstatning for mén og erhvervsevnetab fra Arbejdsskadestyrelsen, men har også haft et stort indtægststab, da jeg har måttet

overgå til sygedagpenge og til sidst førtidspension. Derfor synes jeg, min arbejdsgiver har et ansvar for min situation i dag. **Er der ikke noget om, at man kan få for tabt arbejdsfortjeneste?**

[B. Hansen]

Svar

Du rejser et spørgsmål, som alt for mange glemmer at tænke ind, når de kommer til skade på arbejdet. Nemlig, kunne ulykken være undgået og hvordan? Langt de fleste ulykker kan faktisk forebygges, når man først gennemtænker hændelsesforløbet trin for trin. Og det er arbejdsgiver, der har ansvaret for, at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. Det kræver selvfølgelig også,

at arbejdsgiver har mulighed for at vide, at skaden kunne opstå eller burde have indset, at du og dine kollegaer kunne komme til skade, hvis ikke der blev rettet op på forholdene. I dit tilfælde har du forsøgt at rejse problemet over for din leder, men det førte desværre ikke til ændringer i arbejdsprocessen. Forhåbentlig har din skade medført, at der fremover vil blive foretaget justeringer i det pågældende hjem, så lignende skader kan undgås. Der er derfor al mulig grund til, at du kontakter din lokale afdeling, så I sammen kan få kortlagt, om det er muligt at drage din arbejdsgiver til ansvar efter Erstatningsansvarsloven. **Efter denne lov vil du bl.a. kunne få erstatning for svie- og smerte og tabt arbejdsfortjeneste m.m.** Sagerne bliver nemlig vurderet efter for-

skellige kriterier. Det er faktisk også muligt at rejse en sag efter denne lov, selvom man har fået sin sag afvist i Arbejdsskadestyrelsen.

Håber, at din sag vil få en positiv udgang, og at et eventuelt erstatningskrav vil få arbejdspladsen til at foretage en bedre arbejdspladsvurdering næste gang.

[Helle Thunø]

Hver tredje går på efterløn på grund af helbredet

FOA har startet en kampagne for at **bevare efterlønnen** i samarbejde med 3F og NNF.

Af Finn Danielsen

En ny undersøgelse blandt FOAs efterlønnere viser, at den afskaffelse af efterløns-ordningen, som regeringen ønsker, vil trække en kølvandsstribe af problemer og usikkerhed for mange FOA-medlemmer efter sig.

Omkring en tredjedel af FOA-efterlønnerne stopper med at arbejde, fordi deres helbred er dårligt. Og dobbelt så mange føler sig trætte og slidte i deres sidste år på arbejdspladsen. At de ofte ser efterlønnen som en redningskrans fremgår klart af, at det store flertal går på efterløn som 60-årige. Det vil sige på det tidspunkt, hvor ordningen set med penge-briller er mindst fordelagtig.

Forskruet debat

“Tallene viser, hvor forskruet debatten om efterlønnen er,” siger FOAs formand **Dennis Kristensen**. “Den danske elite, der vil afskaffe efterlønnen, har ikke fantasi til at forestille sig, hvordan man efter 40 år på arbejdsmarkedet kan føle sig slidt uden af den grund at være førtidspensionist.”

Dennis Kristensen er grundigt træt af at høre bankøkonomer og professorer udtale sig om mennesker, der har haft fysisk og psykisk hårdt arbejde en menneskealder.

“Vi er nødt til at give dem modspil, vi skal have hverdagslivet ind i debatten.”

Derfor har FOA sammen med fagforbundene 3F og NNF indledt en kampagne for at bevare efterlønnen. ★

Det viser FOAs undersøgelse

Næsten 6 ud af 10 af FOA efterlønnere er gået på efterløn, fordi de følte sig nedslidte og fandt arbejdet for anstrengende.

Kilde: Rundspørge blandt efterlønnere fra FOAs A-kasse

fida@foa.dk

Skal man slides helt ned?

Uden efterløn står den på arbejde helt frem til pensionsalderen. Det kan blive et kæmpeproblem for mange FOA-medlemmer, der har regnet med efterlønnen som en **værdig afsked** med mange års hårdt arbejde.

.....
Af Finn Danielsen * foto Niels Åge Skovbo

 *Mod seniorerne
på de næste sider*

tema Efterløn

Det viser FOAs undersøgelse

To ud af tre

FOA-efterlønerne er gået fra som 60-årige

En ud af fem

har haft langtidssygdom (over 8 uger) de sidste 2-3 år før efterløn

To ud af tre

følte sig ofte trætte og nedslidte de sidste par år på arbejdspladsen

Tre ud af fire

oplevede ofte arbejdspresset som meget stort

Kilde: Rundspørge blandt efterlønnere fra FOAs A-kasse

Ønsker du at bevare efterlønnen?

Gå til temaet om efterlønnen på foa.dk og giv din stemme. foa.dk/efterloen

Efter 31 år som dagplejer var jeg slidt, men ikke syg. Derfor valgte jeg at stoppe, før jeg blev syg.

FOA-EFTERLØNNER

Alle citaterne stammer fra FOAs rundspørge til efterlønerne

“Almindeligt” slidt

Hanne Bech, 62 år, sosu-assistent, på efterløn som 60-årig.

Af Finn Danielsen ★ foto: Niels Åge Skovbo

Hanne Bech gik på efterløn, fordi et slidt knæ gjorde arbejdsdagen svær for hende.

Knæet strejkede kort før hun blev 60 år, og hun måtte derfor sygemelde sig. Efter et par operationer, som ikke fik hendes godt brugte knæ i topform, valgte hun efterlønnen. Alternativet havde været flere sygemeldinger, mener hun.

“Det havde oven i købet været bedre for mig økonomisk at være sygemeldt, men det sagde

min samvittighed nej til.”

Hanne var ærgerlig over at forlade et job, som hun holdt meget af, og hun ved ikke, hvad hun skulle have gjort uden efterlønnen. Førtidspension så hun ikke som en reel mulighed.

“Jeg kender flere, der er kørt psykisk ned på sådan en sag. Den kan tage op til syv år, og hvad skal man så leve af i den tid?”

Efterlønnen gav hende ro, og hun slap af med sin evigt dårlige samvittighed, når arbejdspladsen ringede og spurgte, hvornår hun var klar.

“Jeg blev fri for stress over at skulle blive rask i en fart. Efterlønnen gav mig ro til at blive det,” siger Hanne Bech

Hun ved ikke, om problemerne med knæet skyldes hendes arbejde. Lægerne kalder det ‘almindeligt’ slid.

“Men jeg synes godt, at jeg kan være bekendt at sige, at jeg er slidt efter 37 år på området. Jeg synes ikke, at de milliarder af skridt, jeg har taget, og de utallige løft, vend og vrid bare kan bortforklares.” ★

fida@foa.dk

Tid og kræfter til haven

Jytte Baagø, 62 år, sosuhjælper, gik på efterløn som 60-årig.

Af Finn Danielsen ★ foto: Lene Esthava

Jytte Baagø kommer en del mere i sin have, efter at hun er gået på efterløn. Fordi hun har tiden til det, men især fordi hun nu kan lave noget her. Og det nyder hun.

“Før skulle jeg jo bruge hænderne på mit arbejde, og så nyttede det ikke, at de også blev slidt herhjemme,” fortæller hun.

Det kan nemlig godt tage et par dage, inden Jyttes hænder fungerer igen, når de har været godt brugt. Hun har slidt i dem begge, mest i tommelfingrene, og hun mener, at det blandt andet har noget at gøre med de hjælpemidler, hun har anvendt i sit arbejde på et plejecenter. De skal hele tiden aktiveres med tryk på diverse knapper.

Slidigten påvirker også arbejdsfordelingen i familien Baagø, hvor det er blevet mandens job at skrælle kartofler. Det var nu ikke det,

der gjorde ham skeptisk, da Jytte ville på efterløn, men han mente ikke, at hun kunne undvære sit arbejde.

“Jeg var frygtelig glad for mit arbejde, og prøvede sammen med min leder at finde andre opgaver. Men når man ikke kan bruge sine hænder, bliver det lidt svært.”

Alternativerne til efterløn var derfor sygedagpenge eller førtidspension.

“For selv om jeg nok havde knoklet videre, så var det ikke gået ret længe. Jeg spiste mange smertestillende piller hver dag for at gå på arbejde.” ★

fida@foa.dk

Arbejdsmiljøet spiller en stor rolle

Arbejdsmiljøet betyder meget for, hvornår FOAs medlemmer går på efterløn. En ny undersøgelse blandt FOAs efterlønnere viser, at efterlønnere, som først går på efterløn, når de er fyldt 61 år, har haft bedre arbejdsmiljø end dem, der trækker sig som 60-årige. Oplysningerne kommer ikke bag på forbundssekretær **Inger Bolwinkel**.

“Trivsel er helt afgørende, når medlemmerne skal vurdere, om de gerne vil blive på deres arbejdsplads, Og her fylder indflydelse på eget arbejde, en god leder og gode kolleger ret meget.”

De efterlønnere, der stopper senere med deres arbejde

- har haft bedre udviklingsmuligheder på arbejdet
- har følt sig mindre nedslidte
- har oplevet mindre arbejdspress
- har haft mindre fysisk hårdt arbejde
- har været mere tilfredse med deres arbejde.

Kilde: Rundspørge blandt efterlønnere fra FOAs A-kasse

Hvad geografien fortæller

Der er færrest efterlønnere i de rige nordsjællandske kommuner og flest i de fattige udkantskommuner.

Kilde: AE-rådet

Jeg har set for mange i mit job arbejde for længe og så blive syge eller dø ret hurtigt efter, at de er holdt op med at arbejde.

FOA-EFTERLØNNER

Færre på efterløn

I tredje kvartal 2010 var **121.700** danskere på efterløn. I 2004 var antallet af efterlønnere tæt på **180.000**. Kilde: Danmarks Statistik

6

ud af ti vælger efterløn

Omkring 15.000 medlemmer af FOAs A-kasse er på efterløn. Det er næsten 60 procent af dem, der er berettiget til det.

Kilde: Rundspørge blandt efterlønnere fra FOAs A-kasse

tema

Efterløn

Over-Danmark vil af med efterlønnen

25 procent af alle danskere mener, at efterlønnen helt skal afskaffes.

50 procent af danskere med indkomster over 500.000 kroner vil af med efterlønnen.

56 procent af danskerne mener, at efterlønnen kun skal være for nedslidte.

Kilde: Gallup-undersøgelse for FOA, oktober 2010

Var jeg rask, havde jeg stadig mit arbejde og ikke valgt at gå på efterløn.

FOA-EFTERLØNNER

Hvem bruger efterlønnen?

80 procent af efterlønnere er faglærte og ufaglærte
2 procent er akademikere.

Kilde: AE-rådet

Seniorer vil gerne arbejde

Ville du blive i læn- gere tid på arbejds- markedet, hvis du som senior kunne gå ned i tid og samtidig beholde den samme indtægt?

Ja: 76 %
Nej: 12 %
Ved ikke: 12 %

Kilde: FOA-medlemspuls august 2008

I farezonen

Carsten Madsen, parkeringsvagt, 57 år, vil gerne på efterløn som 60-årig.

Af Finn Danielsen ★ foto: Jørgen True

Carsten Madsen havde regnet med at være på efterløn om tre år. Men hvad nu? Regeringen vil af med efterlønnen, debatten kører på højtryk, og Carsten følger den med stor opmærksomhed.

“Jeg ved snart ikke, hvad jeg skal tro. Der kommer jo hele tiden nye meldinger.”

Carsten Madsen er ved at komme sig ovenpå en kræftsygdom, og et langt arbejdsliv har sat sine spor. Han har sejlet, fungeret som vicevært, været ansat på Carlsberg, og så har han arbejdet hele 27 år på Den Kongelige Porcelænsfabrik. De sidste fem år har han kigget efter parkeringssyndere.

Han ser efterlønnen som en mulighed for at trappe stille og roligt ned.

“Jeg har arbejdet, fra jeg var 16 år, så jeg tror ikke, at det er så godt at gå fra 100 procent arbejde til nul. Man skal jo have noget at sætte i stedet for.”

Carsten har snakket med sin chef om at arbejde ved siden af efterlønnen, og arbejdspladsen er positivt stemt over for den idé. Han ved også godt, hvad han vil bruge mere fritid til, for han er meget interesseret i loppemarkeder. Han er fascineret af at kunne sælge ting, som andre vil smide ud, til ofte pæne priser. Og så får han en god snak med folk.

Men lige nu ved Carsten ikke, hvornår han bliver efterlønner.

“Selv om jeg et tæt på efterlønsalderen, er jeg jo også i farezonen, hvis de laver om på ordningen.” ★

fida@foa.dk

FOAs faggrupper er udsatte

FOAs medlemmer har Danmarksrekord i sygefravær, mange får arbejds-skader og mange går på førtidspension. FOA-medlemmerne er også storforbrugere af efterløn. Det er klare tegn på et problematisk arbejdsmiljø, og det har regeringen anerkendt i forbindelse med Velfærdsaftalen i 2006, da fremtidens efterløns- og pensionsalder blev hævet.

De truede

Regeringen har udpeget en række nedslidningstruende fag, og her findes mange FOA-medlemmer:

- Kortuddannede
- Rengøring, vaskeri og renserier
- Hjemmepleje og døgninstitutioner
- Transport af passagerer
- Pædagogmedhjælpere
- Sosu-hjælpere og sosu-assistent

Langt farvel

Grethe Lis Sørensen, dagplejer, 62 år, gik på efterløn som 60-årig.

Af Finn Danielsen ★ Foto: Heidi Lundsgaard

For **Grethe Lis Sørensen** var det ikke nogen let beslutning at tage afsked med arbejdet som dagplejer. Derfor er hendes hjem også i dag indrettet med legetøj og det hele, som om hun stadig var i arbejde, fortæller hun.

“Som 58-årig var jeg helt sikker på, at jeg ville på efterløn, når jeg blev 60. Men som dagen nærmede sig, blev det en mere og mere væmmelig tanke, at jeg skulle sige farvel til kolleger og børn.”

Derfor snupede Grethe et halvt år ekstra, inden hun blev efterløner. Og senere sagde

hun ja tak til et vikariat på ti uger i sin gamle dagplejegruppe. Men nu er det slut, mener Grethe, for gigten gnaver rundt omkring i kroppen. Og så alligevel:

“Bliver jeg spurgt igen, vil jeg nok have svært ved at sige nej. For jeg har ikke rigtigt lagt det med børnene fra mig.”

Grethe Lis Sørensen har båret rundt på børn i 35 år. Inden da arbejdede hun 10 år i butik, hvor hun ofte slæbte varer fra en lastvogn til butikken. Og hendes krop er mærket af de mange løft. Hun har slidgigt i begge skuldre, i den ene albue og i fingrene. For tre år siden fik hun en arbejds-

skade, da hun gled i et stykke legetøj og ødelagde sit knæ.

“Jeg gik på efterløn for at skåne min krop og have det rimeligt fremover. Det er jo først, når skavankerne melder sig, at man tænker over de belastninger, der er i jobbet.”

Efterlønnen har da også betydet, at Grethe har det bedre i arme og skuldre. Men det gør ondt at opleve de angreb, der lige nu rettes mod efterlønnen.

“Man føler sig lidt skyldig i problemerne, det er lidt hårdt at høre på. Men vi har jo betalt ind til ordningen i mange år.” ★

fida@foa.dk

I disse tider råber man ikke ud over byens tage, at man er efterløner, samfundets fjende nummer ét, skyld i landets nuværende og kommende dårlige økonomi.

FOA-EFTERLØNNER

Skattelettelser og efterløn

Skattestoppet koster i 2011 18,5 milliarder. En afskaffelse af efterlønnen vil ifølge Finansministeriet forbedre de offentlige finanser med 10-15 milliarder kroner.

De skattelettelser, som VK-regeringen har gennemført fra 2001 til 2010 har mindsket statens indtægter med omkring 50 milliarder kroner om året.

Kilde: AE-rådet.

Efterløn og arbejde

11 procent af FOAs efterlønnere arbejder ved siden af efterlønnen – i snit 11 timer om ugen.

16 procent har frivilligt arbejde – i snit 8 timer om ugen.

Kilde: Rundspørge blandt FOA-efterlønnere

Kontanthjælp - en økonomisk spændetroje

Svært at bede om hjælp

Helle Isager har i mange år arbejdet i hjemmeplejen og som pædagogmedhjælper, men kroniske smerter i knæene har sendt hende ud af arbejdsmarkedet. Efter et år stoppede sygedagpengene, hun fik afslag på førtidspension, og så var der kontanthjælp tilbage. En ordning, som har sat sine spor i 45-årige Helle Isagers økonomi.

“Jeg har måttet droppe min indboforsikring, og i december fik jeg julehjælp. Det er meget ydmygende, når man altid har været vant til at klare sig selv.”

For Helle er det værste dog, at kommunen har bedt hende om at finde en anden bolig. Hendes datter er lige fyldt 18 år, og selv om hun stadig bor hjemme, har Helle ikke længere krav på en treværelses lejlighed. Hun betaler 4.700 kroner inklusiv el og varme.

“Det er svært at skulle sige farvel til den lejlighed, hvor mine børn er vokset op, og når jeg kigger i ugeavisen, så ligger mindre lejligheder i samme prisleje. Men jeg må bare tage en dag ad gangen.”

Sælg din bil, tag lån i huset og spis af din pension. Det kan være følgerne, hvis langvarig sygdom presser dig over på kontanthjælp.

FOA-medlemmer oplever at skulle leve af kontanthjælp, når de har været på sygedagpenge i mere end 52 uger. Og for mange kommer det som et chok, hvad det indebærer at være på kontanthjælp.

“Mange bliver overraskede over, at deres formue højst må være 10.000 kroner, og at de skal sælge bilen og tage lån i huset,” siger socialrådgiver i FOA **Anne Dahl Pedersen**.

Efter seks måneder på kontanthjælp kan kommunen også forlange, at man hæver sin pensionsopsparing, hvis den overstiger 50.000 kroner.

Hos PenSam har man ikke tidligere set, at kommunerne har gjort alvor af kravet, men måske er nye tider på vej.

“Inden for det seneste halve år har vi set flere tilfælde, hvor medlemmer er blevet bedt om at hæve deres pensionsordning og leve af den, inden de igen kan få kontanthjælp,” siger **Mette Koustrup**, socialfaglig seniorkonsulent i PenSam.

Socialrådgiver Anne Dahl Pedersen opfordrer sygemeldte til, at de stiller krav til kommunen om at få en grundig udredning, inden de nærmer sig 52-ugers grænsen.

“Vi ser desværre, at alt for mange først henvender sig til FOA for at få hjælp, når de har fået et brev om, at deres sygedagpenge stopper. Det er vigtigt at holde fast i, at kommunen skal lave en kvalificeret handlingsplan, som viser en vej tilbage til arbejdsmarkedet.” ★

men@foa.dk

Fra sygedagpenge til kontanthjælp

Sygedagpenge er en fast ydelse, som er uafhængig af antallet af hjemmeboende børn, om du har en formue, og om du er gift eller bor alene. Vinder du i Lotto, har det ikke betydning for dine sygedagpenge. I 2011 er satsen 16.597 kroner om måneden før skat.

Kontanthjælp afhænger af, om du har hjemmeboende børn og af husstandens samlede indtægt. Er du enlig og har hjemmeboende børn under 18 år, får du 80 procent af sygedagpengesatsen. Er dine børn fyldt 18 år, er satsen 60 procent. Din samlede formue må desuden højst være 10.000 kroner (20.000 for husstanden, hvis du er gift).

Penge i banken, værdipapirer som aktier og obligationer.

Pension: Efter seks måneder på kontanthjælp kan kommunen forlange, at du tilbagekøber din pensionsopsparing, hvis den overstiger 50.000 kroner. Ved tilbagekøb betaler du 60 procent i skat. Ud over at have mindre at leve af som alderspensionist mister du muligheden for at få PenSam førtidspension, hvis du på et senere tidspunkt får tilkendt førtidspension fra det offentlige.

Friværdi i bolig: Hvis du har en andelsbolig, ejerbolig og/eller sommerhus, skal du realisere friværdien.

Bil, campingvogn: Hvis bilen bliver anset som nødvendig for, at din ægtefælle kan beholde sit arbejde, kan I slippe for at skulle sælge den.

Gevinster eller arv: Får du pludselig penge i hånden skal du leve af dem, før du igen kan få kontanthjælp.

Få hjælp af din fagforening

FOA har 11 serviceløfter til medlemmerne. Et af dem handler om rådgivning i forbindelse med sygefravær.

Du kan kontakte din FOA-afdeling og få overordnede råd og vejledning om, hvad du kan gøre, hvis du bliver syg. Hvis det er nødvendigt, kan du aftale et personligt møde.

Du skal huske at aftale tid mindst fem arbejdsdage i forvejen, hvis vi skal bistå dig før møder med andre instanser – eksempelvis når du skal til samtale på kommunens sygedagpengekantor.

Se FOAs serviceløfter på www.foa.dk - skriv **Serviceløfter** i søgefeltet.

Pjecen **Hold fast jobbet** kan downloades på www.foa.dk/publikationer. Skriv titlen på pjecen i søgefeltet.

Sygedagpenge kan forlænges

Som udgangspunkt kan man få sygedagpenge i 52 uger. Løn under sygdom tæller med i de 52 uger. Kommunen kan vælge at forlænge sygedagpengene, hvis der for eksempel er brug for arbejdsprøvning.

Se de syv forlængelsesmuligheder på Arbejdsmarkedsstyrelsens hjemmeside - www.ams.dk - klik på Vejviser for borgere - klik på Sygefravær - klik på Opfølgning i sygedagpengesager.

Det skal du være opmærksom på

- **Hvis du er gift,** skal din ægtefælle forsørge dig, hvis han/hun tjener mere end 20.088 kroner om måneden før skat.
- **Hvis I har et eller flere hjemmeboende børn,** skal din ægtefælle forsørge dig, hvis han/hun tjener mere end 26.690 kroner om måneden før skat.
- **Tjener din ægtefælle mere** end de nævnte beløb, kan du ikke få kontanthjælp.

Kontanthjælp er ikke endestationen

Det er en god ide at tænke over, hvad du kan bruge tiden på kontanthjælp til, så din sag ikke går i stå. Du skal holde fast i, at kommunen skal lave en handlingsplan, der fører tilbage til arbejdsmarkedet. Og hvis det ikke kan være ordinær beskæftigelse, skal det afklares, om det kan være revalidering, fleksjob eller førtidspension.

Flere penge til dig

Hver måned sætter vi et hjørne af din privatøkonomi under lup og giver gode råd om, hvordan du får mest muligt ud af dine penge. Er der noget omkring skat, løn, pension eller andet i din økonomi, du gerne vil have bedre styr på? Så skriv til redaktionen@foa.dk med dit forslag til, hvad vi skal sætte fokus på i Dine Penge.

LO Plus: Medlemskortet med masser af gode tilbud, rabatter og fordele

Tjek og spar på www.loplus.dk

Spar 5 %

AUTOMESTER: FÅ 5 % RABAT PÅ SERVICEEFTERSYN AF BILEN

Der er kort vej til at få rabat på et AutoMester værksted med mere end 400 værksteder fordelt over hele landet. AutoMester servicere alle biler uanset årgang – og du bevarer bilens fabriksgaranti. Du får 5 % LO Plus rabat på al service inkl. arbejds løn ved kontant køb. Se hvor der ligger et værksted i nærheden af dig på www.loplus.dk/automester.

INSPIRATION: FÅ 6 % RABAT I INSPIRATION

Som LO Plus-medlem får du 6 % rabat, hver gang du handler i Inspiration – Danmarks gavebutik. Vis blot dit LO Plus kort eller få rabatten automatisk, når du betaler med dit LO Plus Guld kort. Der er enkelte Inspirationsbutikker, der ikke giver LO Plus-rabat. Se hvor du får rabat på www.loplus.dk/inspiration.

Spar 6 %

Piet Hein

Spar 400 kr. +6 %

Venus stagesæt, H21 cm.
Før sæt 799,95 kr.
Nu 399,95 kr.

Spar 250 kr. +6 %

OBH Blender 6654, sort, 1,5 liter kande, 2 hastigheder og moment.
Før 649,95 kr.
Nu 399,95 kr.
Tilbuddene gælder til d. 12/2 2011.

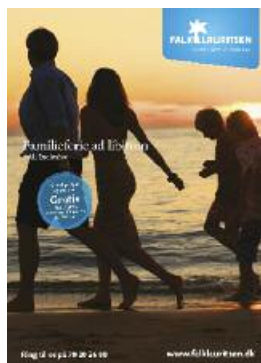

Spar 5 %

DSB REJSEBUREAU: 3 NÆTTERS SOMMERKRYDSTOGT MED HELPENSION OG DANSK REJSELEDER FRA 2.295 KR.

Krydstogtet starter i København d. 3. juni og slutter i Oslo d. 6. juni. Royal Caribbeans flotte skib vil undervejs stoppe i Warnemünde. Herfra er der gode muligheder for storbyoplevelser i Berlin. Prisen er inkl. kahyt, helpension, cocktailparty, aktiviteter og meget mere. Husk du får 5 % rabat med LO Plus. Oplys dit LO Plus kortnummer ved bestillingen.

Læs mere på www.dsbrejsebureau.dk/rccl

Spar 4 %

FALK LAURITSEN: SOMMERFERIE AD LIBITUM

Hurghada fra 4.498 kr. Hotel Three Corners Sunny Beach, kategori 3+ med All Inclusive. F.eks. 1 uge i dobbeltværelse med afrejse fra Billund og København den 13. juni
Fra 4.498 kr.
Børn 1.998 kr.

På falklauritsen.dk finder du sommerens største udvalg af All Inclusive-rejser. Bestil nu, så får du den bedste plads i solen. Bestil din rejse på tlf. 70 10 26 88 eller på www.falklauritsen.dk og skriv LOP i kampagnekodefeltet i bestillingsforløbet, så får du automatisk 4 % rabat.

Praktiske oplysninger

- 1) Har du mistet dit medlemskort til FOA – og dermed også dit LO Plus rabat kort – kan du genbestille et kort på tlf. 70 10 20 60 eller på www.loplus.dk/genbestilkort.
- 2) Tilmeld dig nyhedsbrevet fra LO Plus på www.loplus.dk og vind 1.000 kr. Tilmeld dig på www.loplus.dk/tilmelding.

PenSam indkalder til årsmøder og generalforsamlinger 2011

Du kan finde dagsorden og tidspunkt for møderne på www.pensam.dk senest 10 dage før mødet.

Pension 90

Pension 90 holder årsmøde
tirsdag den 22. marts 2011 i Nyborg.

Social- og sundhedsgrupper

Pensionsordningen for social- og sundhedsgrupper og pensionskassen for sygehjælpere, beskæftigelsesvejledere, plejere og plejehjemsassistenter holder årsmøde og generalforsamling
tirsdag den 29. marts 2011 i Nyborg.
De to møder holdes fælles.

Trafikfunktionærer

Trafikfunktionærernes Pensionsordning holder årsmøde
torsdag den 31. marts 2011 i Middelfart.

Amtsvejmænd

Pensionsordningen for amtsvejmænd m.fl. holder årsmøde
torsdag den 31. marts 2011 i Middelfart.

Trafikfunktionærer og amtsvejmænd

pensionskassen for trafikfunktionærer og amtsvejmænd m.fl. holder generalforsamling
torsdag den 31. marts 2011 i Middelfart.

Pædagogisk sektor

Pensionsordningen for den pædagogiske sektor holder årsmøde
torsdag den 31. marts 2011 i Middelfart.

Ledere

Pensionsordningen for ledere holder årsmøde
torsdag den 31. marts 2011 i Middelfart.

Portører

Pensionsordningen for portører og pensionskassen for portører afholder årsmøde og generalforsamling
onsdag den 6. april 2011 i Middelfart.
De to møder holdes fælles.

PMF Pension

PMF Pension forsikringsaktieselskab holder årsmøde
fredag den 8. april 2011 i Kerteminde.

Har du forslag til dagsorden, skal du sende dem til PenSam, Sekretariatet, Jørgen Knudsens Vej 2, 3520 Farum.

Hvis du vil deltage i årsmøde eller generalforsamling i din pensionsordning eller pensionskasse, skal du melde dig senest fem dage før mødet. Det gør du ved at ringe på telefon 44 39 31 72 eller sende en mail til mam@pensam.dk. Alle deltagere får materiale med posten før mødet.

PenSam

Med dette festlige billede slutter vores konkurrence **Sådan, kollega!** Redaktionen siger tak til alle dem, der har deltaget.

konkurrence
Sådan, kollega!

Til månen og tilbage igen

Min kollega **Theresa Uttrup** fortjener ros helt op til månen og tilbage igen.

Hun elsker sit job som handicapsager i Aalborg Kommune og har sit hjerte og sjæl med sig, hvor hun kommer. Hun er varm og dejlig, og man kan ringe til hende døgnet rundt. Hun er guld værd for os kolleger.

Billedet er fra vores julefrokost på jobbet – jo, hun har også humor :) man kan ikke andet end at elske den dame.

Indsendt af **Trine Wittendorff, Aalborg**

Det kan du finde på foa.dk

Få det læst højt

Du kan få indholdet på FOAs hjemmeside læst højt. Markér den tekst, du vil have læst op, og klik så på det lille højttaler-ikon øverst til højre. Husk at skrue op for computerens højttaler

Vi mødes i FOA

Du kan finde oplysninger om alle større arrangementer, f.eks. landsdækkende konferencer på foa.dk. Gå til foa.dk, klik på den sektor, du er medlem af, og vælg arrangementer i nederste venstre hjørne. Hvis du vil vide noget om lokale arrangementer, skal du vælge fanbladet Afdelinger.

Sundhed for alle

Uligheden i det danske sundhedsvæsen øges år for år, og det går i høj grad ud over FOAs medlemmer. Find FOAs sundhedspolitiske udspil på foa.dk/sundhedforalle

Gratis pjecer

FOA udgiver pjecer om mange forskellige emner. Find oversigten på foa.dk/publikationer. En stor del af pjecerne er gratis, også i forsendelse. Ellers fremgår prisen. Hvis du foretrækker det, kan du downloade dem i stedet.

foa.dk
giver dig
friske
nyheder
hver dag

colorbox

Her er mændene

Af FOAs fire sektorer er Teknik- og Servicesektoren den eneste, hvor mændene er i flertal. **88,6 procent** af sektorens medlemmer står op og tisser.

nyheder fra foa.dk

11.01

Renere hospitaler i hovedstaden

Indsatsen for renere hospitaler virker. Det viser en ny rapport fra Region Hovedstaden, som har haft et eksternt kontrolbureau til at undersøge **rengøringsstandarden** på hovedstadens hospitaler og i psykiatrien. I forhold til sidste år er det nu tre ud af fire rum, der lever op til de nordiske standarder, mens det sidste år kun var hvert fjerde af de undersøgte rum.

05.01

På jagt efter arbejdsglæden

Arbejdspladser i 15 kommuner skal finde frem til, hvad der giver arbejdsglæde og give erfaringerne videre. Det sker gennem **Projekt arbejdsglæde**, som er et samarbejde mellem KL og KTO. De deltagende arbejdspladser skal udvikle og understøtte arbejdsglæden, og erfaringerne skal formidles videre i et inspirationsmateriale, som forventes færdigt i juni i år.

20.01

Pressenævnet frikender TV2

Pressenævnet har frikendt TV2 for at handle i strid med reglerne om god presseskik i sagen om Håndværkerhaven. TV2 bragte gennem juli måned en række opsigtvækkende reportager optaget med **skjult kamera**, der viste filten med arbejdstiderne, når det gjaldt aftenholdet i hjemmeplejen. Det er FOA, der på vegne af fire medlemmer har indbragt sagen for Pressenævnet.

24.01

FOA med i ældrekommission

Spise mad man kan lide, føle sig velklædt og soigneret og komme ud og få frisk luft. Det er noget af det, FOA vil arbejde for i **Ældrekommissionen**, som var en del af finanslovsforliget, og som FOA er kommet med i. "Der er ingen tvivl om, at vi trænger til at kigge på de rigide rammer, som man i dag byder de ældre og de ansatte," siger **Karen Stæhr**, formand for Social- og Sundhedssektoren.

LIGE VÆRD LIGE LØN

TIRSDAG D. 8. MARTS KL. 17-19

FOAs FORBUNDSHUS, STAUNINGS PLADS 1-3, 1790 KØBENHAVN V

KVINDERNES INTERNATIONALE KAMPDAG 2011

POLITISK DEBAT

MELLEM BL.A.

JOHANNE SCHMIDT-NIELSEN (Ø)

KIRA SKOV M. BAND
SUPPEKØKKEN

Foringet hjælp til uddannelsessøgende

Hvis du gerne vil dygtiggøre dig, bliver den økonomiske støtte til det lavere fremover. Satserne for SVU (statens voksenuddannelsesstøtte) og VEU (voksen- og efteruddannelsesgodtgørelse) bliver nedsat i det nye år. Det betyder, at du nu kun kan få 80 procent af den maksimale dagpengesats –

svarende til 13.278/måned før skat. Forringelsen af SVU træder i kraft fra 4. april 2011 og fra den 7. februar 2011, hvis du skal have VEU. Er du allerede i uddannelse, får du den oprindelige sats, det vil sige svarende til den maksimale dagpengesats – 16.597/måned før skat. ★

A-kassen gør udbetalingsmeddelelsen digital

I løbet af det første kvartal af 2011 vil du som ydelsesmodtager i a-kassen kunne gå ind og se din udbetalingsmeddelelse i web a-kassen på www.foa.dk. På sigt er det planen, at vi udelukkende lægger udbetalingsmeddelelserne på hjemmesiden, men i en overgangsfase vil det være både og. Du vil løbende blive orienteret om projektet på din udbetalingsmeddelelse og på hjemmesiden. ★

[Bag om ordet]

Udbetalingsmeddelelse. En månedlig oversigt over de ydelser, du har fået og er din 'lønseddel' fra a-kassen.

Ring og bliv medlem

Bliv medlem af FOAs A-kasse – det betaler sig. Mister du dit job, koster det dyrt at stå uden a-kasse. Ring på telefon 46 97 37 00 mandag-torsdag kl. 8.30-20 og fredag kl. 16-20. Vi klarer indmeldelsen pr. telefon.

20. februar

kan du udfylde næste ydelseskort på web a-kassens hjemmeside.

Ring 46 97 10 10

- hvis du har brug for hjælp uden for a-kassens normale åbningstid. Callcenteret har åbent alle hverdage mellem 16-20.

Nemmere at sygemelde sig

Hvis du som ledig bliver syg, kan du fremover nøjes med at give besked til jobcentret. Du behøver ikke længere sygemelde dig i a-kassen. Du skal sygemelde på 1. sygedag til jobcentret. Det gør du nemmest på **Min side** på Jobnet (www.jobnet.dk), men du kan også ringe til jobcentret. A-kassen får automatisk besked fra jobcentret.

Når vi har fået besked, sender vi dig et sygedagpengeskema, som du skal udfylde og aflevere til kommunen senest en uge efter første sygedag.

Graviditetsbetinget sygdom

Hvis din sygemelding skyldes graviditetsbetinget sygdom, skal du kontakte dit lokale a-kassekontor som hidtil. ★

Har EU-dom om over 60-årige betydning for dig?

EU-domstolen fastslog i en dom 12. oktober, at det er i strid med reglerne om forbud mod forskelsbehandling på grund af alder, når der ikke udbetales fratrædelsesgodtgørelse alene med henvisning til, at lønmodtageren har ret til pension fra en arbejdsgiverbetalt pensionsordning.

Hvis du inden for de seneste 5 år er blevet afskediget

- efter mere end 12 års ansættelse
- var fyldt 60, da du fratrådte
- ikke har fået fratrædelsesgodtgørelse med henvisning til, at du kunne få pension fra din pensionsordning,

så skal du henvende dig i din afdeling. Sagerne forældes, hvis der er gået mere end 5 år efter fratræden.

Det er FOAs opfattelse, at EU-domstolens afgørelse giver de over 60-årige lønmodtagere, der fortsætter på arbejdsmarkedet, ret til fratrædelsesgodtgørelse, uanset deres ret til pension i øvrigt.

Nu skal sagen fortsætte i Vestre Landsret, og først derefter kan det forventes, at øvrige sager vil kunne blive forligt.

Hvis du bliver afskediget nu – og opfylder de nævnte kriterier – anbefaler FOA, at du gemmer dokumentation for, at du søger nyt job og ikke søger pension umiddelbart efter fratræden. Du bør søge rådgivning i din afdeling. ●

Opskrifter og gode råd til ordentlig mad i hverdagen. I denne måned handler det om **frokosten** – madpakker eller frokost derhjemme. Groft rugbrød er velegnet til både madder og sandwiches.

Madder midt på dagen

Rugbrød og pålæg er en hurtig løsning, når man skal have en madpakke med eller en frokostmad hjemme. Groft rugbrød med fuldkorn mætter længe, har god holdbarhed og er billigt. Rugbrød er også velegnet i en sandwich eller som tilbehør til en salat.

Rugbrød med æg, kartoffel og sild

- 1 halv skive groft rugbrød
- 1 lille æg
- 1 kogt kartoffel (evt. middagsrest)
- 2-3 stykker benfri sild (fra dåse)
- salt og friskkværnet peber

Kog ægget hårdt 8-10 min. i vand. Afkøl ægget i koldt vand og pil skallen væk. Skær ægget i skiver. Læg skiver af æg og kartoffel med benfri sild på et stykke rugbrød. Krydr med salt og peber.

Rugbrød med rullepølse

- 1 halv skive groft rugbrød
- 1-2 tsk. stærk sennep
- 1 skive rullepølse
- 2 skiver syltede agurker
- 1 tsk. hakket rødløg
- persille

Smør en skive rugbrød med sennep. Læg en god skive rullepølse og skiver af syltede agurker på. Drys med hakket løg og persille.

Rugbrød med tørret frugt

- 1 halv skive groft rugbrød
- Lidt smør eller honning
- 1 spsk. rosiner
- 1 tørret abrikos (usvovlet og økologisk)

Smør brødet med lidt smør eller honning. Læg rosiner og hakket abrikos på brødet.

Rugbrødssandwich med hytteostsalat og kål

- 2 skiver groft rugbrød
- 100 g hytteost, naturel
- 1 appelsin i både
- 1 tsk. kapers
- salt og friskkværnet peber
- ½ avocado
- lidt citronsaft eller hvidvinseddike
- 1 håndfuld fint snittet hvidkål
- Lidt rødløg i ringe

Kom hytteost i en skål. Skræl appelsinen og fjern de hvide bitre hinder. Skær appelsinen i stykker.

Bland hytteosten med appelsin, kapers og krydr med salt og peber. Skær avocadoen over og fjern sten og skræl. Skær avocadoen i tern og bland med citronsaft eller eddike. Bland sammen med hytteosten. Smag til med salt og peber. Læg kål på en brødske, hytteostsalat ovenpå, drys med rødløg og læg en brødske ovenpå. Klem sammen til en sandwich.

mad med klinken

Katrine Klinken er faglært kok og ernærings- og husholdningsøkonom og arbejder som madskribent for flere magasiner. Hun har skrevet en stribe kagebøger for børn og voksne.

Brug en stofpose til dine varer

Hver gang vi køber ind, skal varerne pakkes. En god indkøbspose skal passe til ens behov. Det kan være stropper, der er lange nok til, at man kan bære posen på skulderen eller en størrelse, der passer til en cykelkurv. Husk at pakke de tunge hårde indkøb nederst og de sarte, bløde øverst i posen.

Sluk tørsten i vand

Vand fra den kolde vandhane er billig og velsmagende de fleste steder i Danmark. Meget tyder på, at vandplastikflasker afgiver kemikalier til vandet, som så ender i kroppen. Desuden er plastikflasker og kildvandsbeholdere meget forurenende, og smagen sjældent bedre end postevand. Hæld vand på en glasflaske eller drikkeflaske i aluminium.

Vi mangler social- og sundhedsassistenter,
sygehjælpere og social- og sundhedshjælpere

ActivCare®

Vikarer til hele sundhedssektoren

København	☎ 70 20 30 00	Aalborg	☎ 96 31 80 71
Roskilde	☎ 46 31 01 20	Odense	☎ 63 12 80 00
Århus	☎ 86 13 24 44	Kolding	☎ 75 10 12 80

www.activcare.dk

FOA

JOB-PORTAL

Netannoncer

Netannoncer

Gå ind på www.foa.dk/foajob
Tryk på Hurtig jobsøgning. Indtast herfter
Kvik-nummeret i søgeboksen og tryk
søg, så kommer du direkte til netannon-
cen, hvor du kan læse stillingsopslaget.

**PERSONALE
GRUPPEN**
VIKARER MED KVALITET

Vi har mange dagvagter i hjemmeplejen og søger derfor;

- **Sosu-hjælpere**

Ring til os allerede i dag for at høre mere om dine
muligheder.

☎ **39 69 10 89**

www.personalegruppen.dk

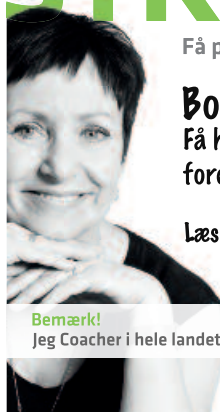
Socialpsykiatrien i Vejen Kommune

Teamleder

Ansøgningsfrist: 14. februar 2011

Kviknr. FOA0014

STRESSET??

Få professionel hjælp & genvind overskuddet!

Book en stresskonsultation!
Få hjælp til at afklare, takle og
forebygge stress. **Specialpris 295,-**

Læs mere og få gode råd på:
www.margitstorm.dk

Bemærk!
Jeg Coacher i hele landet og over telefonen

margit
storm
Forebyggelse af stress

Hjælp til annoncering?

Se www.dmfnet.dk

Du kan også maile til os på
info@dmfnet.dk eller ringe
til os på 7022 4088.

DM

Hver måned trækker vi lod blandt deltagerne i FOAs medlemspanel, MedlemsPulsen. Hovedpræmien er et weekend-ophold for to på et Comwell-hotel i Danmark.

Du kan tilmelde dig ved at gå ind på www.foa.dk/medlemspulsen og besvare en række spørgsmål.

Du skal være medlem af FOA – Fag og Arbejde og have en e-mail-adresse.

Medlemspulsen

Medlemspulsvindere i januar var:

Kroophold:

- Laila Dyhrberg Pedersen, Fjordvej 54, Roslev

Gavekort:

- Lis Kjærsgaard Jensen, Toppen 38, Gistrup
- Helle Drewsen, Skotlands Plads 8, 1. tv., København S
- Hella Vestergaard, Engbovej 5 B, Vrå
- Anne-Marie Stougaard, Brovej 3, Augustenborg
- Pia Vestergaard, Tingerupvej 2, Rønnede

Herning

Generalforsamling i afdelingen 28. marts kl. 19 i Herning Kongrescenter. Dagsorden iflg. lovene. Forslag – herunder til kandidater til faglig sekretær – skal være afdelingen i hænde senest 28. febr. Faglig sekretær Jan Vestentoft modtager genvalg. I Det lille FOA-blad dec. 2010 står der fejlagtigt, at det er næstformand Jens Klaris, der er på valg. Vi beklager fejlen. Generalforsamlingen starter med spisning kl. 17.45. Tilmelding til spisning senest 16. marts på 46 97 12 88 eller på 46 97 12 60 eller på www.foa.dk/herning under aktivitetskalender. *V.h. formand Marianne H. Christensen*

Hjørring

Seniorklubben. Generalforsamling 15. marts kl. 14. Dagsorden iflg. lovene. Valg: 2 bestyrelsesmedl. for 2 år: Inga Brønnum og Lisbeth Jul (begge ønsker genvalg), 2 suppl. for 1 år: Lilli Jensen og Jonna Christensen. Efter generalforsamlingen er der bankospil – medbring 1 pakke til ca. 25 kr. *P.b.v. formand Lilly Jensen*

Mariagerfjord

Seniorklubben. Generalforsamling 2. marts kl. 13.30 på Teaterrestauranten Hobro. Dagsorden iflg. lovene. Valg: næstform. Mariane Enevoldsen 2013, bestyrelsesmedl. Lis Pedersen 2013, suppl. Ingelise D. Jørgensen 2012 og Kirsten Fur Eriksen 2012. Indkomne forslag sendes skriftligt til afdelingen senest 4 dage før generalforsamlingen. Bagefter er der gratis bankospil. *V.h. bestyrelsen*

Social- og Sundhedssektoren. Medlems-

møde 24. marts kl. 19-21 i afdelingens lokaler, Rørholmegade 8, Hobro. Sygeplejerske Karen Marie Dencker fra embedslægerne i Nordjylland kommer og fortæller, hvem embedslægeinstitutionen er og vil også fortælle om medicinbehandling. Tag dine kolleger med til en hyggelig og forhåbentlig interessant og lærerig aften. Det er absolut nødvendigt med tilmelding senest 21. marts kl. 12 på 98 51 21 11 efter først til mølle-princippet. *V.h. sektorformand Annette Press*

Silkeborg-Skanderborg

Pensionsrådgivning Silkeborg. Som en service for medlemmerne vil en pensionsrådgiver fra PenSam være til rådighed for medlemmerne på FOA-kontoret, Dalgasgade 24, 7. og 28. febr. kl. 12-14.30. Hvis du ønsker at tale med vejlederen, kan du træffe aftale om tidspunkt på 46 97 20 20. **Pensionsrådgivning Skanderborg.** Som en service for medlemmerne, vil en pensionsrådgiver fra PenSam være at træffe på vores kontor i Skanderborg 24. febr. kl. 13-15:30. Hvis du ønsker en samtale, kan der laves aftale på 44 39 33 31. **Dat@logikken**, åbnings-tider i forår 2011, tirsdage i lige uger kl. 17-20. 8. febr. alm. åbningsaften. 22. febr. NemID/E-box. 8. marts alm. åbningsaften. 22. marts Translate. 5. april alm. åbningsaften. 19. april Beskyttelse af PC. 3. maj lukket pga. kursus. 17. maj Facebook. 31. maj alm. åbningsaften. 14. juni Sikker net-handel. Det er gratis at benytte datastuen, så bare møde op på Dalgasgade 24, Silkeborg. **Edb-kurser.** Tænd &

Sluk 1 for begyndere 9-10. febr. Tænd & Sluk 2 for øvede 23.-24. marts. Kreativ layout for meget øvede 11.-12. april. Picasa billedbehandling 9. maj. Alle kurserne foregår fra kl. 8-16 i FOA Huset, Dalgasgade 24. Der vil være fuld forplejning på kurserne. Tilmelding skal ske på 46 97 20 17.

Seniorklubben. Generalforsamling med frokost og bankospil 15. marts kl. 12 i FOA-Huset. Husk pakke til 25 kr. Tilmelding senest 8 dage før på 46 97 20 20.

Skive

Seniorklubben. Generalforsamling 24. febr. kl. 13 i FOAs mødelokaler, Slotsgade 7, 1. sal. Dagsorden iflg. lovene og forslag skal være for manden i hænde senest 8 dage forinden. Der serveres en let anretning, kaffe m./brød og lidt underholdning. Husk tilmelding senest 18. febr.

Sønderborg

Generalforsamlinger. Social- og Sundhedssektoren 10. marts kl. 18. Pædagogisk Sektor 9. marts kl. 19. Teknik- og Servicesektoren 23. marts kl. 17. Kost- og Servicesektoren 15. marts kl. 17. Afdelingsgeneralforsamling 23. marts kl. 18. Dagsorden iflg. lovene. Alle arrangementer afholdes i FOA-huset, Damgade 104.

Seniorklubben. Generalforsamling 24. febr. kl. 13 i FOA-huset, Damgade 104. Tilmelding (cpr-nr., tlf.nr. og aktivitetsnr. 9741-11-20-05 oplyses) senest 18. febr.

Viborg

Teknik- og Servicesektoren. Generalforsamling 1. marts kl. 18 i FOA, Grønnegade 13, kæld-

ren, spisning kl. 19 og bowling fra kl. 20 i Bowl'n Fun, Tingvej 6, Viborg. Dagsorden iflg. lovene. Valg: Verner Andersen, Michael Magnussen og Carsten Petersen (alle modtager genvalg) og en vakant plads samt en suppl. Forslag, herunder forslag til valg, som ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal være afdelingen eller sektorformanden i hænde senest 2 uger før generalforsamlingen. Pga. traktementet er der tilmelding senest 22. febr. kl. 12 på 46 97 30 30. *Sektorformand Henning Nygaard*

Social- og Sundhedssektoren.

Generalforsamling i Tingstedet, Tinghallen i Viborg 31. marts kl. 16.30-18, og der afsluttes med spisning kl. 19. Dagsorden iflg. lovene. Valg: Sektorformand Hanne Kjeldsen (modtager genvalg). Regionshospitalet Viborg: Anette Sørensens (modtager genvalg) og Frank Lindgaard (modtager ikke genvalg). Ældreområdet: Ingen på valg i år. Psykiatriområdet: Ingen på valg i år. I henhold til gældende love skal forslag, der ønskes behandlet, herunder forslag til valg, være sektoren eller sektorformanden i hænde senest 2 uger før sektorgeneralforsamlingen. På grund af traktementet er der tilmelding senest 21. marts på 46 97 30 30. Der er kun adgang ved forevisning af gyldigt medlemskort. *Sektorbestyrelsen*

Generalforsamling i afdelingen 31. marts kl. 18 (starter med spisning) i Tinghallen i Viborg. Dagsorden iflg. lovene. Valg: Faglig sekretær Hanne Kjeldsen (modtager genvalg)

samt vakant faglig sekretær. Bestyrelsesmedlemmer Lise Lotte Schenk og Annette Hørup Pedersen (modtager genvalg). Valg af bilagskontrollant – Ejnar Krog (modtager ikke genvalg). I henhold til afdelingens love § 6 stk. 2 skal forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, herunder forslag til valg, være afdelingen i hænde senest 2 uger før generalforsamlingen. På grund af traktementet er der tilmelding senest 21. marts på 46 97 30 30. Der er kun adgang ved forevisning af gyldigt medlemskort. Hvis medlemskortet er bortkommet fås et nyt ved henvendelse i afdelingen. Pensionister har adgang mod forevisning af adgangskort, som vil blive fremsendt. *Afdelingsbestyrelsen*

Lillebælt

Faggruppen for social- og sundhedsassistenter. Klubgeneralforsamling 15 febr. kl. 18 FOA Lillebælt, Stationsvej 32, Middelfart. Klubben er vært ved et lettere traktement efter generalforsamlingen, tilmelding senest 13. febr. på 22 18 12 29 eller ingethode@gmail.com. Dagsorden iflg. lovene. Forslag (herunder forslag fra bestyrelsen) indsendes senest 8 dage før. Forslag til valg skal være bestyrelsen i hænde senest 8 dage før med påtegning af hvilke poster, man ønsker at opstille til. Valg: Formand Inge Thode, bestyrelsesmedl. Lisbeth Schjødz og Jette Jensen samt suppl. Lone Lastrup og bilagskontr. Kirsten Henriksen (alle modtager genvalg).

Odense

Kost- og Servicesektoren. Generalforsamling

24. marts kl. 20 i Salen, FOA, Vesterbro 120 med mulighed for spisning kl. 17.30. Det kræver tilmelding på 46 97 18 00 eller odense@foa.dk senest 17. marts. Til underholdningen, som starter kl. 18.30, samt til selve generalforsamlingen kræves ikke tilmelding. Dagsorden iflg. lovene. Valg: Næstformand Anne Grethe Pedersen, bestyrelsesmedl. Hanne Jørgensen og bestyrelsesmedl. Bo Bergstrøm (alle modtager valg) 2. suppl. (vakant). Forslag skal indsendes skriftligt og være sektoren i hænde senest 10. marts. Ved personvalg kan der ved fremmøde i afdelingen, i åbningstiden eller efter aftale, skriftligt afgives stemme fra 4 hverdage før generalforsamlingen til generalforsamlingsdagen kl. 12. *P.b.v. Gitte Marnil*

Pædagogisk Sektor.

Generalforsamling 28. marts kl. 20 i Salen, FOA, Vesterbro 120 Faggruppe: Dagplejere, dagplejeledere, stedfortrædere, souschefer, assistenter, centrale pladsansivere, pædagogiske konsulenter og omsorgsmedhjælpere. Vi starter med spisning kl. 18. Foredrag kl. 19 med chefkonsulent Freddy Meyer – tema: Gå glædere hjem fra arbejde, end da du kom. Dagsorden iflg. lovene. Valg: Næstformand dagplejer Hanne Hemmingsen og 2 bestyrelsesmedl. dagplejer Birgit Krogaard (modtager genvalg) og omsorgsmedhjælper Kirsten Munkebo (modtager ikke genvalg) samt 1 bestyrelses-suppl. dagplejer Conny Rasmussen (modtager genvalg). Forslag, der ønskes behandlet, skal indsendes skriftligt og

være sektoren i hænde senest 14. marts kl. 12. Ved personvalg kan der ved fremmøde i afdelingen skriftligt afgives stemme fra 4 hverdage før generalforsamlingen. Stemmeafgivelse i afdelingen afsluttes på generalforsamlingsdagen kl. 12. Af hensyn til spisning bedes du tilmelde dig på 46 97 18 00 eller odense@foa.dk senest 22. marts. *P.b.v. sektorformand Alice Due*

Teknik- og Servicesektoren. Generalforsamling 17. marts kl. 19 i Salen, FOA, Vesterbro 120. Dagsorden iflg. lovene. Valg: Bo Jørgensen, Poul Erik Dyrhund, Henning Hansen og Michael Jensen (alle modtager valg). Forslag skal være afdelingen/sekto- ren i hænde senest 3. marts kl. 16. Sektoren er vært ved et mindre traktement før general- forsamlingen kl. 18.00. Ønsker du at deltage i dette, bedes du til- melde dig senest 15. marts kl. 12 på 46 97 18 00. Alle, der er medlem af Teknik- og Servi- cesektoren, kan deltage på selve generalforsam- lingen uden tilmelding. Ved personvalg kan der ved fremmøde i afdelin- gen skriftligt afgives

stemme 4 hverdage før generalforsamlingen. Stemmeafgivelsen i af- delingen afsluttes ge- neralforsamlingsdagen kl. 12. *P.b.v. sektorfor- mand Jesper Winther*

Social- og Sundheds- sektoren. Generalfor- samling 23. marts kl.19 i Marienlystcentret, Win- delsvej 138 i Odense. Dagsorden iflg. lovene. Valg: Formand Hans Jør- gensen (modtager valg), 5 bestyrelsesmedl.: Karin Petersen, Britt Pe- dersen, Karin B. Peder- sen, Doris Larsen (alle modtager valg) og 1 ledig post for 1 år samt suppl. Pia Capton (mod- tager valg). Forslag skal være sektoren skriftligt i hænde senest 9. marts. Ved personvalg kan der ved fremmøde i afdelingens åbningstid skriftligt afgives stem- me 17.-23. marts kl. 12. Der vil være lidt at spise fra kl.18. Deltagelse i spisningen forudsætter tilmelding på telefon 46 97 18 00, eller odense@foa.dk, senest 17. marts. *P.b.v. sektor- formand Hans Jørgensen*

Gruppe D. Torsdag den 10. feb. kl. 14 afholder vi generalforsamling på Tolderundsvej 7 ifølge klubbens love. Forslag,

der ønskes behandlet, skal være bestyrelsen i hænde senest 14 dage før.

Svendborg

Generalforsamling i Svendborg afdeling 17. marts kl. 18.30 (der ser- veres en let buffet kl. 17.30) i FOAs mødeloka- ler 3. sal. Dagsorden iflg. lovene. Valg: 2 be- styrelsessuppl., 1. suppl. Jette Øien, 4. suppl. Maria Haladyn (2- årig periode), bilagskon- trollant Anne Jacobsen (2-årig periode), bilags- kontrollantsuppl. Mari- anne Larsen (2-årig periode), fanebærer Jette Hammer (2-årig periode) samt til kultur- politisk udvalg. Regn- skabet ligger til gen- nemsyn i afdelingen fra 3. marts, ligesom kopi kan afhentes efter af- tale. Indkomne forslag skal være afdelingen i hænde senest 24. febr. kl. 12. Tilmelding til del- tagelse i buffet senest 11. marts kl. 12 til sek- retariatet på 46 97 27 27 eller [tilmeld-svend- borg@foa.dk](mailto:tilmeld-svendborg@foa.dk). Husk ved tilmelding at oplyse navn, cpr.-nr. og tlf. nr. *P.b.v. afdelingsformand Lisa Pihl Jensen*

Rundvisning på TV 2 – Kvægtorvet i Odense 2.

marts. Deltag i en spændende rundvis- ning. Besøget starter i biografen, hvor rundvi- seren fortæller om hu- sets historie, public service-forpligtelse, fi- nansiering, program- lægning, seertal, reklamer mv. Herefter er der rundvisning i huset med besøg i det store aktualitetsstudie og nyhedsstudiet. Rundvisningen varer ca. 2 t. Kl. 18.30 mødes vi ved hovedindgangen på adressen Rugårdsvej 25, Odense C. I skal selv sørge for transport til TV 2. Du er velkommen til at tage ægtefælle eller en ven/bekendt med. Pris: Medlemmer 50 kr., ikke-medlemmer 75 kr. Tilmelding og be- taling skal ske til FOA Svendborgs bogholderi senest 15. febr. Der er begrænset antal plad- ser, maks. 50 personer kan deltage. **Praktikvejlederdag 9. marts kl. 8.30-15.30** i FOA Svendborgs lokaler, Møllergade 56, Svend- borg. Praktikvejlederdag afholdes for alle med- lemmer af FOA, som er praktikvejledere for de social- og sundheds- hjælper- og social- og sundhedsassistentele- ver, der er i praktik ude i region og kommune. Du

skal selv sikre dig frihed. Vi glæder os til din til- melding og til at være sammen om at give hin- anden en udbytterig dag. Tilmelding skal ske til FOA Svendborg, sek- retær Jette Mortensen, senest 21. febr. på 46 97 27 32 eller [tilmeld- svendborg@foa.dk](mailto:tilmeld-svendborg@foa.dk) – uanset hvordan du til- melder dig, skal du huske at oplyse navn, cpr.-nr. og arrange- mentsnr. 9741-11-47-01. Der kan maks. deltage 80 personer. Da arrangementet afhol- des i samarbejde med Syddansk Erhvervs- skole, vil der kunne opnås VEU-godtgørelse efter gældende regler. VEU-skema udleveres på dagen. *Kirsten Dybro Korf, elevansvarlig.*

Frederikssund

Seniorklubben. 16. febr. kl. 13.30: En barndom i skjul – Tove Udsholt, Gil- leleje, fortæller meget levende om sin jødiske barndom og om, hvor- dan hun blev efterladt og gemt hos en fisker- familie i Gilleleje, da hen- des mor flygtede til Sverige i 1943. 16. marts kl. 12.30: Gene- ralforsamling. Vi starter med lidt at spise og der- til øl og vand. Dagsor- den iflg. lovene.

Indkomne forslag skal være bestyrelsen i hænde senest 14 dage før generalforsamlin- gen. Traditionen tro er der efterfølgende ban- kospil.

Guldborgssund

Generalforsamling i Teknik- og Servicesek- toren og Kost- og Servi- cesektoren 23. febr. kl. 19 i afdelingens lokaler, Gaabensevej 116, Nykø- bing F. Dagsorden iflg. lovene. Der vil være spisning fra kl. 18.30. Tilmelding til afdelingen senest 11. febr. kl. 12. Generalforsamling i fag- lig afdeling 31. marts kl. 19 i Nykøbing F. Hallen. Dagsorden iflg. lovene. Af hensyn til spisning bedes tilmelding ske til afdelingen senest 4. marts kl. 12 på 46 97 17 50. *V.h. næstfor- mand Bodil Marker*

Midtsjælland

Generalforsamlinger. Der indkaldes hermed til generalforsamlinger i af- delingens 4 sektorer, som alle fremover af- holdes i foråret. Teknik- og Servicesektoren 17. marts kl. 18. Social- og Sundhedssektoren 1. marts kl. 18. Pædago- gisk Sektor 17. marts kl. 17.30. Kost- og Service- sektoren 23. marts kl.

FOA-afdelinger

FOA – Fag og Arbejde
Staunings Plads 1-3,
1790 København V.

Telefon: 46 97 26 26
Telefax: 46 97 23 00
www.foa.dk

Kontortid:
Mandag-torsdag: 8:30-16:00
Fredag: 8:30-15:00

FOA-afdelinger:
Afd. 1: 46 97 11 00
foa1@foa.dk
Bornholm: 46 97 33 13
bornholm@foa.dk
Brønderslev: 46 97 10 30
broenderslev@foa.dk
Esbjerg: 76 10 93 50
esbjerg@foa.dk
Frederikshavn: 46 97 11 70
frederikshavn@foa.dk
Frederikssund: 46 97 12 00
frederikssund@foa.dk
Guldborgsund: 46 97 17 50
guldborgsund@foa.dk
Herning: 46 97 12 60
herning@foa.dk
Hjørring: 46 97 13 46
hjoerring@foa.dk

Holbæk: 46 97 14 00
holbaek@foa.dk
Holstebro: 46 97 14 14
holstebro@foa.dk
Horsens: 46 97 14 55
horsens@foa.dk
Kolding: 46 97 15 76
kolding@foa.dk
KLS: 46 97 15 00
kls@foa.dk
Køge: 46 97 16 00
koege@foa.dk
Lillebælt: 46 97 36 10
lillebaelt@foa.dk
LFS: 35 44 45 46
lfs@lfs.dk
Lolland: 46 97 30 00
lolland@foa.dk

Mariagerfjord: 98 51 21 11
mariagerfjord@foa.dk
Midtsjælland: 46 97 19 70
midtsjaelland@foa.dk
Nordsjælland: 46 97 33 90
nordsj@foa.dk
Nordvestsjælland: 46 97 14 77
nordvestsj@foa.dk
Odense: 46 97 18 00
odense@foa.dk
Randers: 46 97 19 00
randers@foa.dk
Roskilde: 46 97 19 90
roskilde@foa.dk
Silkeborg-Skanderborg:
46 97 20 20
silkeborg-skanderborg@foa.dk

18. Se mere i næste nummer af Midt.

Seniorerne i Slagelse.

De syv sure mænd 23. febr. kl. 14. Vi får besøg af Ejner Thaysen, som var en af dem. Han kommer og fortæller, sammen med sin kone, om sine oplevelser. Generalforsamling 16. marts kl. 16. Dagsorden iflg. lovene. Efter generalforsamlingen er der bankospil, og derefter hygger vi os med vores medbragte mad. Klubben er vært for en lille én til halsen. 13. april kl. 14. besøges vi Forsorgsmuseet på Rosenkildevej 59 B og bliver vist rundt og får en kop kaffe. Vi mødes ved museet. Tilmelding senest 1. april pga. kaffen.

Seniorerne i Ringsted

3. marts kl. 14 kommer Poul Nødgaard fra Ringsted og fortæller om sit lange liv med politik. Han er stadigvæk i Ringsted Byråd og har været over 10 år på Christiansborg. 7. april kl. 14 kommer Jens Jensen fra Ballerup og fortæller om turen til Andalusien. 5. maj tager vi på løvspringstur – mere om det i næste blad.

Nordsjælland

Generalforsamlinger.

Social- og Sundhedssektoren 22. marts – spisning kl. 17 og generalforsamling 18-21. Teknik- og Servicesektoren og Kost- og Service-sektoren 28. marts – spisning kl. 18, og generalforsamlingen slutter kl. 21. Pædagogisk Sektor 30. marts – spisning kl. 18, og generalforsamlingen slutter kl. 21. Alle generalforsamlinger afholdes i FOA Nordsjælland og har dagsorden iflg. lovene.

P & E-Klubben.

Generalforsamling 15. marts kl. 12 i FOA Nordsjælland, Frederiksværksgade 10, Hillerød (Festsalen i kælderens). Dagsorden iflg. lovene. Godkendelse af vedtægter, som er tilgængelige på FOA Nordsjællands hjemmeside samt uddeles på dagen. Valg: Formand på valg for 4 år: Elise Nielsen opstiller, næstformand for 4 år: Bente Duellund opstiller, kasserer for 4 år: Gerda Andersen opstiller, bestyrelsesmedl. Else Davison opstiller og 2 suppl.: ingen opstiller. Indkomne forslag og øvrige forslag til valg, skal være bestyrelsen i hænde senest 14 dage

før generalforsamlingen. Tilmelding til generalforsamling sker ved udfyldelse af blanketten, som du finder i medlemsbladet eller ved henvendelse til FOA Nordsjælland v. Lykke Larsen på 46 97 33 66 senest 8. marts. *P.b.v. formand Eli Larsen Reception.* I anledning af at vores klubformand, Eli Larsen, gennem 15 år har valgt at fratæde på klubgeneralforsamlingen til marts, vil klubbestyrelsen gerne afholde en reception i afdelingens lokaler i kælderen 11. april kl. 12.30, hvor vi er vært med lidt godt at spise og drikke. Vi håber, at mange af klubbens medlemmer vil være os behjælpelig med at få nogle hyggelige timer sammen med Eli. *P & E-bestyrelsen*

Seniorklubben.

Generalforsamling 22. marts kl.11 i Smedens Hus, Strandgade 46, Helsingør. Dagsorden iflg. lovene. Valg: formand Helga A. Raun, kasserer Birthe Jørgensen, mødeleder Anita Rolmar, suppl. Birgitte Rasmussen og Mona Dedenroth (alle ønsker genvalg). Forslag skal være bestyrelsen i hænde se-

nest 14 dage før generalforsamlingen. *V.h. Helga A. Raun*

Nordvestsjælland

Generalforsamling.

Onsdag den 16. marts kl. 19 i Kalundborg Halterne. Dagsorden iflg. Lovene. Spisning kl. 18, hvor tilmelding til afdelingen er nødvendig.

Roskilde

Generalforsamlinger.

Teknik- og Servicesektoren 4. april kl. 17 i FOA Roskilde, Fuglebakken 2, Himmelev, Roskilde. Spisning efter generalforsamlingen – tilmelding nødvendig. Kost- og Servicesektoren 13. april kl. 19 i FOA Roskilde, Fuglebakken 2, Himmelev, Roskilde. Spisning efter generalforsamlingen – tilmelding nødvendig. Pædagogisk Sektor 27. april kl. 19 i teltet på FOA Roskilde P-plads, Fuglebakken 2, Himmelev, Roskilde. Spisning kl. 18 – tilmelding nødvendig. Social- og Sundhedssektoren 28. april kl. 19 i teltet på FOA Roskildes P-plads, Fuglebakken 2, Himmelev, Roskilde. Spisning fra kl. 18 – tilmelding nødvendig.

Forsideillustration:

Søren Skarby

Medlem af Dansk Fagpresse

Tilsluttet Fagpressens Mediekontrol

Oplag: 205.565/1. årgang

Tryk: Color Print A/S

ISSN: 1901-0214

Redaktionen sluttet:

24. januar

Indlæg til 'det sker'

sendes til både Dorthe Møller, dorm@foa.dk

og Mark Nixon, mlx@foa.dk

Marts-nummeret:

1. februar

Annoncer:

DANSK MEDIAFORSYNING

Telefon: 70 22 40 88

www.dmfnet.dk

Annoncefrist:

Marts-nummeret:

15. februar

Udgiver:

Stauings Plads 1-3,

1790 København V

Telefon: 46 97 26 26

Telefax: 46 97 22 90

www.foa.dk · e-mail: foa@foa.dk

Dit fagblad i fire versioner

Vidste du, at dit fagblad udkommer i fire forskellige versioner?

Der er en version til hver af FOAs fire sektorer: På forsiden øverst til venstre står der, hvilken version af bladet der er tale om. Hvis du får en forkert version af bladet, så giv besked til din lokale FOA-afdeling, som vil sørge for at registrere dig rigtigt.

Skive: 46 97 20 80

skive@foa.dk

Social- og Sundhedsafdelingen

sosu@foa.dk 46 97 22 22

Svendborg: 46 97 27 27

svendborg@foa.dk

Sydsjælland: 46 97 28 00

sydsj@foa.dk

Sønderborg: 46 97 34 00

soenderborg@foa.dk

Sønderjylland: 46 97 35 00

soenderjylland@foa.dk

Thisted-Morsø: 46 97 29 00

thistedmorsoe@foa.dk

Varde: 75 21 01 00

varde@foa.dk

Vejle: 75 82 52 88

vejle@foa.dk

Viborg: 46 97 30 30

viborg@foa.dk

Aalborg: 46 97 31 31

aalborg@foa.dk

Aarhus: 89 36 66 66

aarhus@foa.dk

Lokalkontor i Odder: 86 55 21 40

PMF-afdelinger:

PMF afd. 1: 46 97 31 01

pmf-afd1@foa.dk

PMF afd. 4: 43 71 66 90

pmf-afd4@foa.dk

FOA/PMF Kbh. Syd: 46 97 28 50

kbhsyd@foa.dk

PMF Fyn: 46 97 13 13

pmffyn@foa.dk

PenSam

Jørgen Knudsens Vej 2,

Postboks 282,

3520 Farum

Telefon: 44 39 39 39

Telefax: 44 39 39 40

www.pensam.dk

quizen

Kan du dit fagblad?

Vær med i lodtrækningen om et **gavekort** til CoopDanmark til en værdi af 250 kroner.

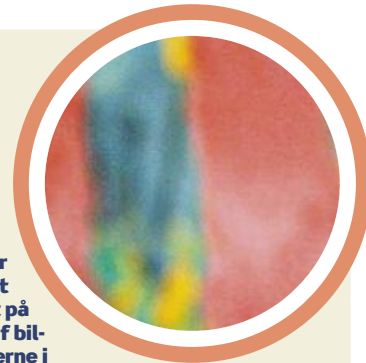
Vi trækker lod blandt de indsendere, der har svaret rigtigt på flest spørgsmål. Du finder alle svar i dette nummer af Fagbladet FOA.

Send dit svar til: brevkasse@foa.dk senest **den 17. februar**.

Kun medlemmer af FOA kan deltage i lodtrækningen.

Vinder af quizen i Fagbladet FOA nr. 1 blev **Rose Madsen, Ebeltoft**.

- Hvem er det, jobcentrene i stigende grad baserer deres vurderinger på, når de skal afgøre, om borgerne skal tildeles fleksjob eller førtidspension?**
  - Kommunernes egne lægekonsulenter, som ikke ser borgeren?
  - Lægefaglige eksperter, som har undersøgt borgeren?
  - Borgerens egen læge?
- Hvor mange færre har fået tilkendt førtidspension i 3. kvartal i 2010 sammenlignet med samme periode i 2009?**
  - Fire procent
  - Otte procent
  - Tolv procent
- I 2000 var 30 procent af den danske befolkning dagligrygere. Hvor mange ryger dagligt nu?**
  - 20 procent
  - 30 procent
  - 35 procent
- Hvor mange timer om ugen skal Rikke Husted Brodersen arbejde i fleksjob fremover?**
  - 15-20 timer
  - 12-14 timer
  - 10-12 timer
- Hvor stor en andel af FOAs medlemmer går på efterløn, fordi deres helbred er dårligt?**
  - En fjerdedel
  - En tredjedel
  - Halvdelen
- Hvor mange milliarder koster skattestoppet i 2011?**
  - 8,5 milliarder
  - 12,5 milliarder
  - 18,5 milliarder
- Klinken anbefaler denne måned en rugbrødssandwich - med hvad?**
  - Hytteostsalat og kål
  - Rejer og kinakål
  - Pastrami og frisk bønnespiresalat
- Hvis du bliver kontanthjælpsmodtager, kan kommunen forlange, at du hæver din pension og lever af den. Den skal dog overstige:**
  - 50.000 kr.
  - 100.000 kr.
  - 250.000 kr.

- 9. Vi er gået tæt på et af bil lederne i dette nummer af Fagbladet FOA. Kan du se hvad det forestiller?**
- A.
  - B.
  - C.

Du kan også finde quizen på www.foa.dk/quiz
Klik på de rigtige svar senest den 17. februar.

det sker i februar

15. februar

Fyraftensmøde for ledere med bytur til Stauings Plads og Københavns Rådhus. Pris: gratis for ledere, 200 kr. for andre. Tilmelding: roskilde@foa.dk

15. februar

Sidste frist for at tilmelde sig landskonferencen 'Kvalitet i dagplejen'. Konferencen finder sted den 2.-3. maj. Se mere på foa.dk/paedagogisk/kalender.

18. februar

Forhandlinger med Kommunernes Landsforening (KL) og Danske Regioner (DR) om generelle krav forventes afsluttet.

20. februar

Ydelseskort kan indsendes til A-kassen.

28. februar

Forhandlinger om overenskomsterne med henholdsvis KL og DR forventes afsluttet.

Sommerferie på Røsnæs

Luksus-ferieophold for medlemmer

Bliv forkælet i en hel uge og oplev Danmark, når det er allersmukkest

Værelserne er parate ved ankomsten, feriegæsten skal bare pakke bagagen ud, slappe af og nyde at være helt fri for de daglige pligter i en uge.

Alt serveres for gæsten – stor breakfast-buffet, frokost-buffet med mange lune og kolde anretninger, friskbagt brød, eftermiddagskaffe med hjemmebagte kager, to-retters middagsmenu og aftenkaffe med is og saft til børnene.

Tiden er feriegæstens egen. Man kan tage på tur med frokostpakke og kaffe. Man kan også vælge at dase på stranden, fiske eller fordrive tiden med spil og aktiviteter indendørs eller udendørs.

Her er mange hyggelige kroge, hvor man kan få sig en sludder, et spil billard, bordtennis eller petanque.

Kalundborg er en smuk middelalderby med en del seværdigheder i omegnen.

I løbet af ugen vil der blive arrangeret en grillaften, rundbold eller naturvandring for alle interesserede.

Kort sagt: Er du ung, ældre, single eller familie – du er velkommen til et lækkert ferieophold i dejlige sommer Danmark på det smukke Røsnæs Hotel & Kursuscenter i Vestsjælland.

Ankomst lørdag til frokost.
Afrejse følgende fredag.

Tilbuddet gælder:
Uge 27 – kun voksne
Uge 28 – voksne og børn

Pris pr. voksen med fuld forplejning:
2.950 kr.

Børn mellem 2 og 13 år betaler halv pris ved opredning i forældres værelse.

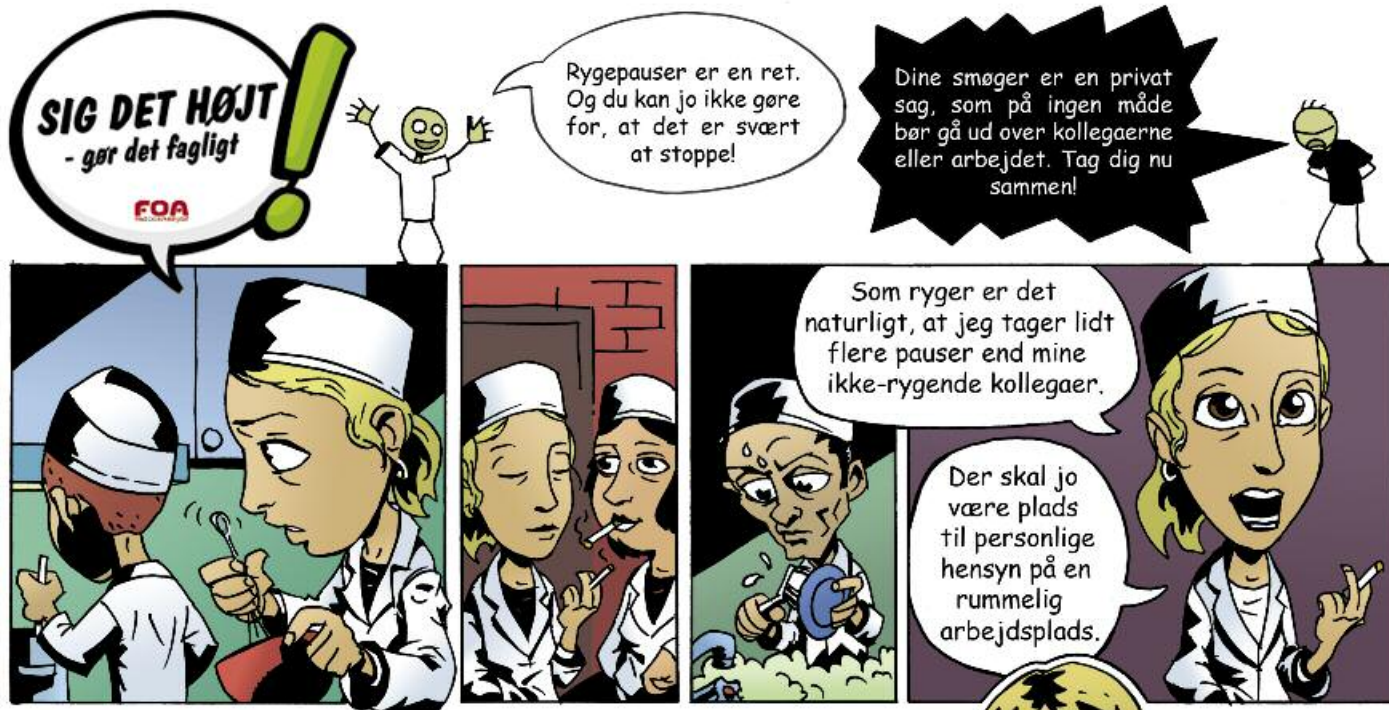
Tilmelding kun ved telefonisk henvendelse:

Røsnæs Hotel & Kursuscenter
Klintedalsvej 60, 4400 Kalundborg
Tlf. 59 50 80 67

Email: info@roesnaes.dk
www.roesnaes.dk

FOA

UDSENDT VIA: FAG OG ARBEJDE STAUNINGS PLADS 1-3, 1790 KØBENHAVN V

I en travl hverdag har vi det fælles ansvar at værne om den gode kultur på arbejdspladsen. Oplever du noget, som er tvivlsomt eller kan gøres bedre, er det vigtigt, at du siger fra og tager en snak med kollegerne og ledelsen.

Kampagnen **Sig det højt - gør det fagligt** skal sætte fokus på, hvor vigtigt det er at tale med hinanden om de dilemmaer, vi står med i vores hverdag.

Hvad er rimeligt?
Hvad tænker du?

Deltag i afstemningen på foa.dk/sigdet, hvor du også kan læse mere om kampagnen

Hvad synes du?

I januarnummeret af Fagbladet FOA blev du på denne side præsenteret for spørgsmålet om at have lov til at gå før tiden. Sådan fordelte svarene sig 21. januar:

Hvis der er lidt tid til overs, skal det altid bruges på de ekstra opgaver, der er svære at nå i en travl hverdag
65%

Selvfølgelig kan vi være fleksible med arbejdstiderne
35%

Se filmene

I fire små film kigger vi på nogle af de faglige dilemmaer, der kan opstå i en travl hverdag. Se filmene på foa.dk/sigdet

Den travle rengøringsassistent

I en travl hverdag kan det være svært at nå alle sine opgaver på en måde, der er fagligt forsvarlig.

Børnehaven skal til at lukke

Det kan være svært at prioritere, når flere opgaver presser sig på lige op til fyraften.

Fællessang på plejecentret

De daglige rutiner er ofte til for at hjælpe. Men hvornår er det egentlig i orden at afvige fra de faste planer?

P-vagten og den vrede bilejer

Hvordan håndterer man en utilfreds borger uden at sætte fagligheden over styr?